

SITUATION

S

T

H

L

M

#197

JANUARI 2014
ÅRGÅNG 19

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

**DEN DÖENDE
HOCKEYN
BAKOM MASKERNA
FÖRÄNDRAD FÖRORT
- HUSBY I VÄNTAN**

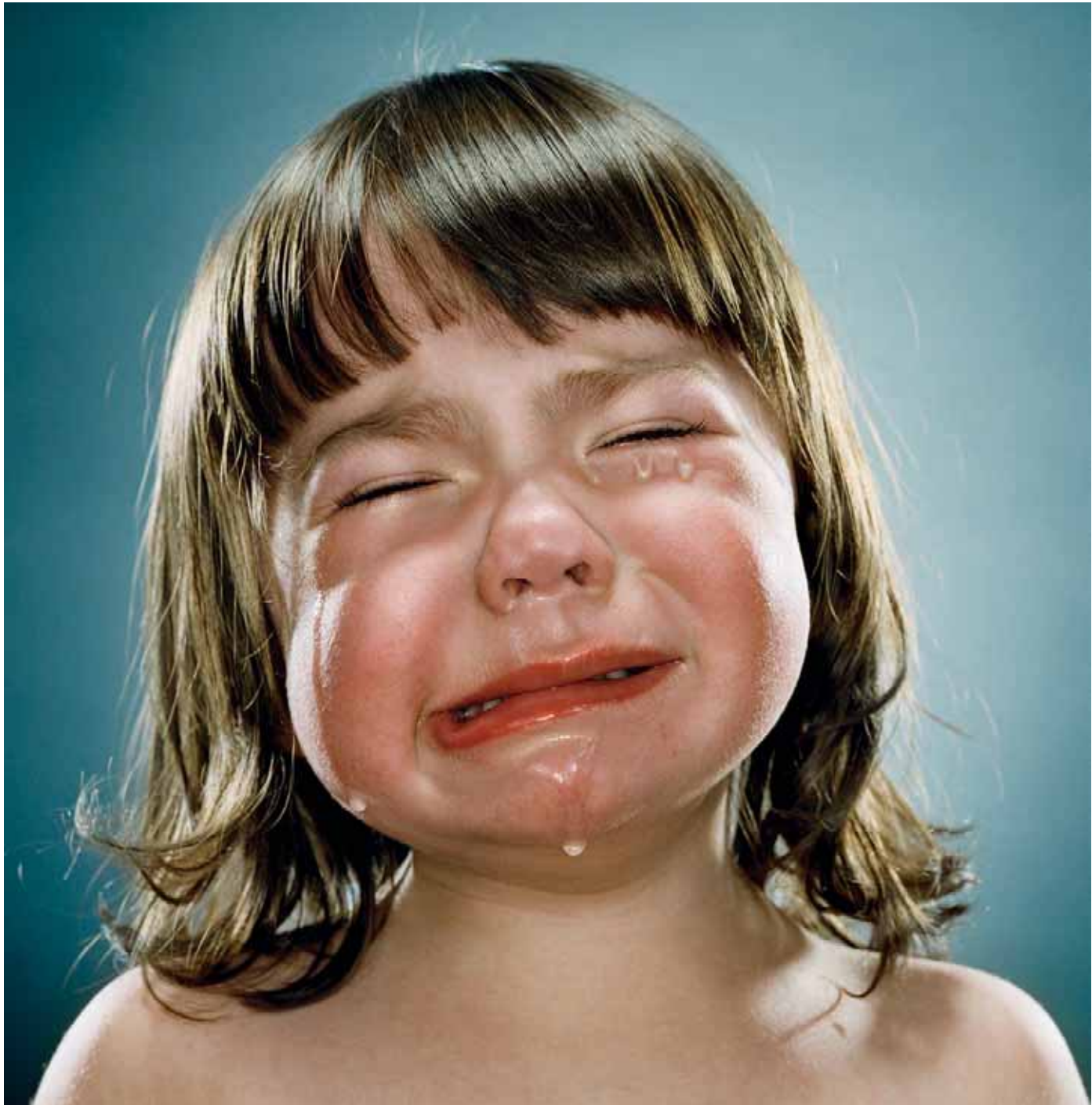
**LJUS I
STHLM
ELLEN
EKMAN**

ROBERT

"Jag har inte haft nån plan, jag har velat ha roligt. Och tjäna pengar."

ASCHBERG

MACIEJ ZAREMBA TYPOGRAFISK FREDAG POUL PERRIS KRAFTWERK CINEMATEKET FEMTIO ÅR

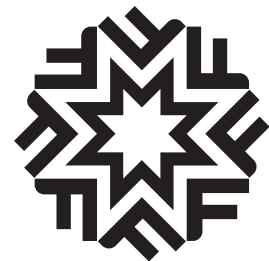


Jill Greenberg

Works 2001–2011

Med fotografier på gråtande barn ville Greenberg skapa en dialog om Bushadministrationen och de fundamentalistiska kristna grupper, som fick allt mer inflytande i det amerikanska samhället. Barnen symboliserar den hjälplöshet som hon kände för den dåvarande politiska och sociala situationen.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet söndag–onsdag 9–21, torsdag–lördag 9–23



Fotografiska

HUVUDPARTNERS

LUMIX



PARTNERS

Clear Channel



LINDAHL

accenture



EY
Building a better
working world



20 JAG HAR GJORT EN MASSA SKIT. KÖRT BUSS. TILL OCH FRÅN MEDAN JAG HÖLL PÅ MED ANNAT KÖRDE JAG SOPOR I PERIODER UTE I BROMMA

Robert Aschberg planerade inte att bli journalist. Yrket bara funkade en dag



ÅLDERSMASKERING ÄR DET SVÄRASTE MAN KAN GÖRA

Eva von Bahr som tillsammans med Love Larson gjort mask till storfilmen *Hundraåringen*



32 DET HADE BLIVIT LUGNARE TIDIGARE OM MEDIERNA INTE DIREKT-SÄNT

Maria Cakir om upplöpan i Husby

14 Stad i ljus

Belysningen i Stockholm ska både skapa trygghet och motverka tristess. Och vara energisnål

30 Maciej Zaremba

Från en lägenhet på Söder skrivs några av landets mest uppmärksammade reportage

38 Den döende hockeyn

Hockeyns framtid i Stockholm sliter betänkligt på lädret. Tyvärr på fel sätt

58 Svepet

Niklas Rådström, typografisk fredag, Kraftwerk, Paul Frigyes och Jan Guillou, svart historia på film, nytt förlag i stan, Cinemateket 50 år och briljanta luckor, Poul Perris, Zelda med mera.

7 Py Huss-Wallin

Onanerande pappdockor på Liljevalchs vårsalong

8 Gata fram och tillbaka

Få fortkörare och snåriga godstransportregler i Hundra knutars backe

10 Maria Hagström

Saker att göra, ord att stryka

11 Situation Waldersten

Klassanalys och humor i "Lilla Berlin"

12 Ellen Ekman

Klassanalys och humor i "Lilla Berlin"

42 Stolt

En niska slunker

44 Min plats i stan

Augustin Mirea lyssnar på klassiskt på Medborgarplatsen

46 Min dröm

Tommy Jansson vill ha ett garage som är stort nog att meka med en amerikanare i

48 Med egna ord

Försäljarnas sidor

57 Korsord

64 Brillant

Superfront gör skåpluckor till Ikeamöbler

65 Dåtid Sthlm

Stora och små Stockholmshändelser januari 1914

66 Läsaren

Britt-Marie Melbi, Östermalmstorg

Kortköp och cv-kampanj – världsnheter

Det är lätt att bara byta inlaga i almanackan och stövla vidare, utan att snurra ett kvartsvarv på kontorsstolen och faktiskt ge det gångna året några minuter.

Och tänka på att vi digitaliserat och moderniserat distributionen för att förenkla tidningsförsäljningen i huset. Det finns nu, som ett ytterligare led, en kartfunktion på hemsidan där platserna där tidningen säljs är utmärkt med säljarens namn och plats.

Vi har också, efter testmånaden som föll väl ut, börjat utrusta tidningsförsäljarna med smartphoner och en kortläsare. Detta efter att fler och fler säljare påtalat att en ofta återkommande kommentar från människor

som passerar dem på gatan är: "Tack, men jag har inga kontanter." Vi försökte först hantera kontantbristen med att erbjuda möjligheten att köpa tidningen per sms – det har man kunnat i två år nu – men nu går det också att köpa den med kort.

I nuläget är ett femtiotal försäljare utrustade med kortläsare. Flera står på tur. Och redan kan vi se att kortköpen ökar i en betydligt snabbare takt än sms-köpen gjorde när vi började med dem.

Vårt att notera är att vi är den första gatutidningen i världen som går att köpa med kort.

Ett faktum som uppmärksammas runt om i världen, senast i *Washington Post*. Tidigare har *The Guardian*, *Die*

Welt samt en del andra stora tidningar i världen uppmärksammat nyheten.

VAD MER AV året som gått? Jo, cv-kampanjen med försäljarnas cv:n som gick upp på stortavlor i tunnelbanan för exakt ett år sedan. Den fick en hel del uppmärksamhet medialt då den sammanföll med en debatt om reklamens kommersialisering av det offentliga rummet. Där lyftes kampanjen fram som den typ av information som höjer sig över mängden och berättar någonting annat, fördjupar, problematiserar och synliggör.

Kampanjen belönades med ett Silverägg vid Guldäggs galan. Och har uppmärksamats internationellt. Stort. Förutom två silver- och ett bronslejon

i Cannes – VM i reklam – har den fått medial uppmärksamhet internationellt, senast i *Huffington Post*.

VAD VI SKA göra 2014? Förutom det vi redan gör – ingen aning. Det är det som är det fina med Situation Sthlm – vi skapar vår egen framtid. Efter behov.

Och om framtiden vet vi som bekant ingenting.



Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationister "Det känns helt fantastiskt"



Timo Orre

GÖR: Art director på reklambyrån Ingo som ligger bakom kampanjen med säljarnas cv:n.

"OFTA GÖR MAN överdrifter eller fyndiga liknelser i reklam. Med Situation Sthlm valde vi att göra

tvärtom och lät skildra bakgrunden till att man säljer tidningen så tydligt vi kunde. Vi lät säljarna skriva sin egen levnadshistoria och presenterade det i form av cv:n. Och att det är just cv:n beror förstås på att Situation Sthlm ger människor med en svår bakgrund en chans att tjäna sina egna pengar.

Det har fungerat jättebra, människor har verkligen läst annonserna och tagit det till sig. Nu fortsätter vi med nya cv:n och gör dem ännu mer lokala så att man kan se var säljaren står och säljer också. Vi hoppas förstås att folk inte bara tycker om kampanjen utan även köper tidningen oftare."



Anna-Karin Nilsson

GÖR: Fotograf sedan 5 år. Jobbar främst dokumentärt. Har tagit bilderna till reportaget om belysning i staden.

"JAG HAR EN förkärlek får att plåta porträtt, men har i detta uppdrag

fått jobba med andra metoder. Att plåta fasta ting på ödsliga platser i mörker kräver lite eftertanke. Att fånga Stockholms belysning och få känsla i bilderna måste få ta tid. Jag fick lugnt och metodiskt köra runt till olika platser i stan och helt enkelt testa mig fram med olika slutartider och vinklar eller invänta att någon form av varelse skulle dyka upp för att ge bilden mer dynamik. Jag ville även fånga staden ovanifrån och lyckades ta mig upp på DN-skrapans tak där jag fick en vacker vy över Stockholm, hann knäppa några bilder i kylan innan jag blev tillsagd att komma ner därifrån."



Nicholas Rundbom

GÖR: Presschef för Telias mobila verksamhet och ansvarig för samarbetet med Situation Sthlm. **"VI HAR UNDER** hösten arbetat med företaget Izettle för att koppla upp Situation Sthlms

säljare så att de ska kunna ta emot kort. Det går sedan tidigare även att betala tidningen via sms i mobilen.

Nu har vi växlat upp och ett femtiotal säljare kan ta emot kort. Det märks. Under de två första veckorna i december har det genomförts över 600 köp med kort. Det känns helt fantastiskt. Det är bra exempel på hur mobila tjänster kan bidra till något positivt i samhället och det visar hur enkelt det är att använda mobilen för att betala eller ta betalt."

ALLA MÄNNISKOR ÄR OLIKA. Så enkelt är det. Vi har lärt oss det under de 19 år Situation Sthlm sålts på gatorna i Stockholm. Vissa har säljet i sig, andra lär sig snabbt, några måste jobba lite hårdare. När vissa väljer att skrika ut sin frustration och ilska väljer andra att skriva av sig i tidningen. Några gör både och.

Situation Sthlm erbjuder hjälp till självhjälp

genom meningsfull sysselsättning med tidningsförsäljningen utifrån varje individs villkor. Utöver möjligheten att tjäna egna pengar erbjuder vi också juridisk hjälp och stöd i kontakten med bland annat myndigheter.

När du köper Situation Sthlm ger du säljaren inte bara reda pengar utan mycket, mycket mera. Tack.

Situation Sthlm ges ut av Situation Sthlm AB. Tidningen är fackligt, partipolitiskt och religiöst obunden och kommer ut sista onsdagen i månaden 12 gånger om året.

Situation Sthlm AB ägs i lika delar av chefredaktör Ulf Stolt, Rainbow Sweden samt Ideella föreningen Situation Sthlm.

Aktiebolaget delar inte ut vinst till aktieägarna, allt eventuellt överskott återinvesteras i verksamheten.

STYRELSEN
SITUATION STHLM:
Ulf Stolt

Hans Larsson (ordförande)

Peter Söderlund

Den sociala verksamheten är en ideell förening. Försäljarna är hemlösa eller före detta hemlösa. Alla försäljare skriver under ett avtal, får en id-bricka med foto och en försäljningsplats.

Den sociala verksamheten består bland annat av distribution av tidningen, försäljarcafé, skrivarverkstad, försäljarblogg, datarum och juridisk rådgivning.

Värdegrund Situation Sthlm:
• är en gatutidning
• skapar debatt och opinion om hemlöshet och utsatthet
• erbjuder hemlösa människor sysselsättning
• verkar för yttrandefrihet

Målgrupp:

Situation Sthlm är en lågtröskelverksamhet som riktar sig till hemlösa, f.d. hemlösa och socialt utsatta människor. Många ur målgruppen har missbruksproblem och/eller är drabbade av psykisk ohälsa.

Syftet med tidningsförsäljningen, utöver den inkomst den genererar, är att skapa en struktur i tillvaron, stimulera till minskat missbruk och genom verksamheten få hjälp och stöd.

Verksamheten erbjuder också timanställning, arbetsträning, OSA-placering, skrivarverkstad, datorstöd, motiverande samtal, juridisk rådgivning och diverse aktiviteter.

Personer som inte omfattas av det sociala stöd som samhället erbjuder eller inte har några etablerade kontakter inom tex. socialtjänst, kriminalvård eller psykiatri skrivs inte in som försäljare av Situation Sthlm.

Syftet med Situation Sthlms verksamhet är rehabilitering med arbete som metod. Vår målgrupp

består av de personer vars stöd från Situation Sthlm kompletteras av samhällets insatser.

REDAKTION
Chefredaktör
& ansvarig utgivare
Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 953 90

Reporter
Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Consigliere
Jan Lindström

Art Director
Jesper Weithz

Webbredaktör
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se

Redaktionsråd
David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur
Hanna Hård

Medverkande skribenter
Hanna Österberg, Henrik Emilson

Medverkande
fotografer & illustratörer
Frank Aschberg, Sara Moritz, Anna-Karin Nilsson, Magnus Sandberg, Kerstin Carlsson, Joel Nilsson, Marc Femenia

För signerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida
www.situationsthlm.se

E-post
red@situationsthlm.se

Tryck
V-Tab 2013

Räckvidd
142 000 läsare
(Orvesto konsument 2012:2)

Upplaga
33 100 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION
VD
Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Ekonomi
Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress
Krukmakargatan 34A
118 51 Stockholm
Tel
08-545 953 91
Fax
08-668 79 09

Organisationsnummer
55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro
pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET
Verksamhetsansvarig
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare
Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Jugge Brandt
jugge@situationsthlm.se
08-545 953 81

Mariah Jansvik
mariah@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution
08-545 953 81

Öppettider
Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro
pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Insamlingskonto
90 19 19-1

Organisationsnummer
80 24 11-14 97

ANNONSERING
& **PRENUMERATION**

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Peter Laursen
peter@situationsthlm.se
08-545 953 96

Privatprenumeration
12 nummer kostar 660 kronor

E-post
situationsthlm@pressdata.se



441 Tryckbak 428

I huvudet på läsarna "Ni gör ett fantastiskt jobb, tack för all tid och själ ni lägger ner"

Om säljaren i Uppsala

I decembernumret finns en insändare från Birgitta Widén, angående försäljare Johan Sandberg i Uppsala och att hon vill att ni ska skriva om honom. Vill bara tala om att det fanns en artikel om honom i Upsala Nya Tidning, tyvärr kommer jag inte ihåg om det var i oktober eller november.

Den kan ni leta reda på och tipsa Birgitta Widén om, men det är ju inget som hindrar att även ni gör ett reportage om honom.

Jag handlar mina nummer av honom, och som hon skriver är han en trevlig man som gör ett bra jobb.

Hälsningar,

MARIE ERIXON

Beröm till redaktionen

Jag vill berömma redaktionen för en riktigt bra tidning.

Har ni skaffat ny redigerare? Tidigare sporadiska inköp har varit stora besvikelser, med slarvigt språk och illa korrlästa texter. Detta nummer med bland andra Veronica Maggio är helt proffsigt och läsvärt.

Snygga fotografier och bra ingrepp med mera.

Jag är "gammal riktig" journalist. Har gått på Journalisthögskolan och har tyvärr blivit lite av en språkpolis. Klarar inte av att läsa illa skrivna texter eller lyssna på slarvigt radiospråk, även om tanken är behjärtansvärd.

Nu köpte jag tidningen av er trogne försäljare i Mörby Centrum

som har begåvats med en bra plats inomhus. Jag hade glömt min tunnelbanebok och behövde något att läsa under resan.

Så glad och överraskad jag blev. Hoppas att ni håller stilen framöver, då har ni en ny ständigt läsare.

Hälsningar,

CHRISTINA JEDEFELDT, SOLLENTUNA

SVAR: Kul att du gillade tidningen du köpte.

Nej, vi har ingen ny redigerare. Och vi har haft samma eminenta korrekturläsare de senaste drygt två åren och följt samma fastlagda språkpolicy.

Kanske var det innan dess du köpte och läste tidningen senast?

Hoppas att du noterat att du numera kan köpa Situation Sthlm med kort. Efter en provperiod har vi nu börjat utrusta allt fler försäljare med smartphone och en kortmaskin. Så nu behöver du inte ens kontanter för att köpa tidningen.

Hoppas framtida nummer fortsätter göra dig nöjd.

ULF STOLT, CHEFRED. & ANSV. UTG. SITUATION STHLM

Köpte min första tidning i dag

I dag köpte jag min första tidning från en av era säljare som heter Joacim Säbom (Jag såg honom på bild i tidningen jag köpte av honom). Han var en skicklig säljare och trevlig utan att vara typen som är påstridig och jobbig. Han stod där ute länge och jag tänkte att vilken duktig säljare som står där fast det är kallt ute.

Anledningen till att jag köpte en tidning i dag var för att när jag var yngre fick jag höra av min mammas väninna att inte köpa, då vi minsann betalar skatt. Jag minns då att jag tänkte vad fel hon har och vilka fördomar (okunskap) hon hade.

Man ska inte döma människor. Bra och dåliga människor finns överallt och det man ser är bara yta. Inte förrän man pratar och ser människan kan man börja diskutera hur just den personen är.

Skattefrågan är en annan diskussion och hur sociala myndigheter fungerar, man vet inte vilken relation personen har till det eller just varför den personen behöver stöd.

Livet är inte alltid toppen och rullar på, allt kan hända en människa och att då se ner eller till och med trakassera en person är under inga omständigheter respektfullt eller acceptabelt. Tidningen är för övrigt väldigt innehållsrik och ni skriver om aktuella ämnen vilka är intressanta för mig. Jag kommer i framtiden att köpa fler tidningar.

Med vänliga hälsningar,

KAROLINE ÖRESLAND

Alltid trevliga försäljare

Jag köper alltid er tidning när den erbjuds, ofta flera av samma nummer. Givetvis är det så att jag vill hjälpa en annan människa. Jag måste säga att era försäljare, speciellt med tanke på vad jag kan tänka mig att de har för

ryggsäck, alltid har en så ödmjuk och trevlig framtoning.

För mig så känns det bra att köpa tidningen för att på något sätt så känns det som hjälp till självhjälp.

Jag vill dela en rolig händelse med er. Jag bor på Valhallavägen och handlar av naturliga skäl min alkohol i butiken på Jarlaplan. När jag var på väg in där för ett par veckor sedan och approcherades av er säljare så sa jag sanningsenligt att jag inte hade några kontanter.

Hans respons var ödmjukt "tänk gärna på mig", så när jag betalade för mitt öl så bad jag om ett kontantuttag på femtio kronor. Jag var ganska fullpackad med två plattor öl i famnen och en vinbox i varje hand, så jag satte femtiolappen mellan min haka och översta ölplattan.

Jag gick ut och bad er försäljare ta femtiolappen och lägga tidningen där sedeln varit. Jag är ganska övertygad om att han trodde att min förklaring när jag var på väg in, om att jag inte hade några kontanter, var en nödlögn, och han blev oerhört positivt överraskad när jag gick ut och köpte tidningen.

När jag sedan stapplade vidare med min börda och korsade Karlavägen så tappade jag tidningen, varpå er försäljare blixtnabbt sprang ifatt mig, plockade upp tidningen och återplacerade den mellan hakan och ölplattan.

Ni gör ett fantastiskt jobb, tack för all tid och själ ni lägger ner.

FREDRIK

Skriv till I huvudet på läsarna

Situation Sthlm, Krukmakargatan 34 A, 11851 Stockholm. Fax: 08-668 79 09. Mejl: red@situationsthlm.se. Skriv namn och postadress (om du har någon).

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

HUVUDSTAN



STOCKHOLM/SHEN/CREATIVE COMMONS

Sveriges första gågata finns i Hökarängen.

Den blå vägen hem

SKYLTNING I 20 år har den ideella föreningen Samfundet S:t Erik satt upp sina blå emaljskyltar på kulturhistoriskt intressanta byggnader och broar runt om i Stockholm. Devisen för deras arbete är: "Av kärlek till Stockholm". Företrädesvis har det varit platser i innerstaden som blivit skyltade, men nu har samfundet även börjat söka sig ut i förorterna.

Nyligen satte de upp den hundrade blå skylten på Sveriges första gågata, från 1952 i Hökarängen. Ungefär fem skyltar om året sätts upp och den allra första sattes på Vindragarlagets hus från 1585 i Gamla stan.

Men skyltarna behöver tillsyn då och då, och till det behövs stockholmarnas hjälp. Den som vill

kan anmäla sitt intresse för att bli skyltfadder till en eller flera skyltar.

– Det innebär att torka av skylten om den blir smutsig och höra av sig till oss om nån klottrat på den eller om den har gått sönder. Vi behöver fler skyltfaddrar, säger Susanna Dethhoff, kansliansvarig på Samfundet S:t Erik.

GERD ERIKSSON

FOTNOT: Vill du bli fadder? Mejla: samfundet.st.erik@telia.com

"Om Fredrik Reinfeldt läser Roslund & Hellström borde han kunna rekommendera talmannen att lyssna på Kartellen också"

Dagens Nyheters kulturchef Björn Wiman på Twitter 16 december. Samma dag som Sveriges Radio beslutat att låten "Svarta duvor & vissna liljor" inte får spelas i radions vanliga musikflöde utan "hänvisning till den debatt det varit om låten".

Lysande löpare

LÖPFEST Den 25 januari blir det löparfest i Stockholm för den som inte räds snö, is eller kyla. Då går det en mil långa loppet Winter Run Stockholm med dam-, herr- och lagklass. Banan sträcker sig längs Årstaviken och Hornstull och loppet startar klockan 17 i Tanto. Alla löpare

kommer att ha självlysande armband för att lysa upp i vintermörkret. Dessutom kommer en eldkonstnär skapa magisk atmosfär vid starten plus att dj:ar, facklor och ljusshower kommer att kanta banan.

Det viktigaste är inte hur fort



man springer utan hur mycket man bidrar till stämningen. Den mest lysande löparen vinner fina priser.

Sista anmälningssdag för loppet är 17 januari, men det går också att anmäla sig direkt vid starten.

GERD ERIKSSON

Nätet passar passpolisen

PASS Nu är det slut med drop-in och långa köer på passexpeditionerna i Stockholm. Från och med 1 januari 2014 är det tidsbokning via nätet som gäller för den som behöver nytt pass eller nationellt id-kort.

Bokningen sker via polisen.se/stockholm. Den som inte har tillgång till internet hemma kan få hjälp att boka tid på en dator på passexpeditionen. Hos Nacka-polisen smygstartade man med det nya bokningssystemet redan i höstas.

– Den största vinsten är att de som ska skaffa nytt pass inte behöver vänta i flera timmar. Dessutom blir det jämnare flöde både under dagen och över året, det gör det mindre stressigt för personalen. Med det nya systemet kan vi helt enkelt ge bättre service, säger Peter Rodahl som är chefschef på Nacka-polisen.

GERD ERIKSSON

Ny bibliotekslag

LÄNELAG Den 1 januari 2014 träder en ny bibliotekslag i kraft.

Den ersätter den gamla lagen från 1996 och i den nya lagen ägnas särskild uppmärksamhet åt vissa grupper.

Dels ska de kommunala biblioteken fokusera särskilt på barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera deras läsning.

Dels ska satsningen på litteratur för personer med funktionsnedsättningar, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter gälla alla bibliotek framöver, inte bara de kommunala.

– I den nya lagen står också att alla kommuner ska ha ett bibliotek och att alla lån ska vara avgiftsfria, det gör att ingen kan tumma på det utan en lagändring, säger Krister Hansson som är chef på Regionbiblioteket i Stockholm.

GERD ERIKSSON



.....
KONST PY HUSS-WALLIN
STÄLLER UT PAPPDOCKSPORR
PÅ LILJEVALCHS

"En onanerande, kvinnlig pappersdocka"

DEN 24 JANUARI öppnar Vårsalongen på Liljevalchs konsthall. En av dem som ställer ut är konstnären och skådespelaren Py Huss-Wallin.

Berätta om ditt videoverk *Hon!*

– Det är en två minuter lång hemmagjord porrfilm om en onanerande, kvinnlig pappersdocka, skrattar Py Huss-Wallin och blir med ens allvarlig.

– Jag tycker att det är spännande att undersöka hur vi ser på nakenhet, sexualitet och vilka olika fascinationer människor har när det kommer till just sex.

Varför en pappersdocka?

– Jag hittade en artikel med bild på nätet om en kinesisk man som hade cirka sextio sexdockor i mänsklig storlek uppradade i ett rum. Det påminde om en klassisk samling porslinsdockor som man oftare ser i flickrum och det blev tydligt att de här dockorna var hans trygghet, hans familj. Från början tillverkades sexdockor för folk med olika handikapp, så att även de skulle kunna ha sex. Nu är det snarare en exklusiv vara inom porrindustrin, dockorna är extremt dyra – de kan kosta mellan 50 000 och 60 000 kronor. Så vad gör man då om man inte har råd? Kan man göra en själv? Det var så jag började tillverka dockor i kartong.

Finns det en feministisk aspekt i verket?

– Absolut. Jag slåss för kvinnans sexualitet, jag vill slå ett slag för kvinnans njutning. Den sexuella revolutionen har haft många bakslag de senaste åren. Detta blir tydligt inte minst om man tittar på hur samhället ser på sex och hur unga ser på sex. Vi pratar alldeles för lite om det. Samtidigt blir vi bombarderade av sexistiska bilder från porrindustrin, mode- och reklambranschen dagligen. Detta tror jag gör att folk får en tråkig bild av sex. Därför ville jag göra en hemmagjord och lustfylld porrfilm som motvikt. **ALEXANDRA SUNDOQVIST**



Hundra knutars backe, Kungsholmen 10.10–11.27

Namnet på gatan skulle fungera utmärkt som titel på en moraltung dokumentärfilm om bilburen ungdom. Men namnet till trots stoppar inte polisen fler fortkörare där än någon annanstans. **TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG**

KLOCKAN PÅ KORTSIDAN Hotell Courtyard Marriott ser ut som en undernärdd och överexponerad spindel. I det högra fönstret ungefär vid klockan tre står en man i vit skjorta och svarta byxor och tittar ner på trafiken.

En husbil med tyska registreringsskyltar och två små citybikar surrade bakpå segar lite i rondellen vid Lindhagensplan innan den kryper in på Drottningholmsvägen. En budbil bakom tutar.

I backen ner kommer ett uttryckningsfordon vinande och in i tunneln som nu byggts. Sirenerna hörs liksom genom marken när den blåser bort mot Fridhemsplan och tar första vänster.



Det är Skanska som gjort överdäckningen av Drottningholmsvägen och klätt in Hundra knutars backe i en tunnel. Ovanpå den har det skapats en esplanad och det nya bostadskvarteret Iskristallen 1 som rest sig – tre hus med 168 lägenheter.

ARBETSNAMNET NÄR TUNNELN och överdäckningen projekterades var Lindhagenstunneln, men det i folkmun använda Hundra knutars backe drevs igenom av namnberedningen – trots trafikkontorets skepsis och rädsla för att bilisterna därmed skulle tro att tillåten hastighet på sträckan är 100 kilometer i timmen.

Närpolischefen på Kungsholmen,

Stefan Holmén, berättar att just den del av Drottningholmsvägen som heter Hundra knutars backe inte är – namnet till trots – särskilt drabbad av fortkörning.

– Nej. Ställer vi oss där och gör en hastighetskontroll så visst tar vi bilar som kör för fort, men inte mer där än nån annanstans. Dessutom är det lite bökigt att stå precis där, det går inte att ha kontrollen på nån bra plats där man kan vinka in bilarna utan att störa övrig trafik.

I den tvåfiliga tunneln är det fortfarande lite känsla av nybyggt, trots att den stått några år. Räcket utmed vänster sida ser inte ut att sitta som det ska och mellanväggen till

körfältet intill saknar puts och man ser bultarna. De vita strecken dock tämligen nymålade.

Tunneln är utsedd till kategori E enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2011:1) om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S). Vilket innebär "förbud att transportera allt farligt gods som kräver skyltning enligt ADR-reglerna, med undantag för UN-nr. 2919, 3291, 3331, 3359, 3373".

UPPE PÅ DEN nyanlagda och fortfarande lite karaktärlösa och yrvakna esplanaden bakom hotellet går två väninnor med var sin barnvagn. De

stannar utanför en av kvartersbutikerna men jag hör att de beslutar att gå vidare någon annanstans, då det inte gick att sitta där inne och fika.

Alla parkeringsplatser längs gatan är upptagna. På en balkong på tredje våningen står en man och röker. Två cyklister kommer trampande från Fridhemsplan och pratar högljutt med varandra. En stor lastbil backar in med varnaren gällt pipande framför Securitashuset och trottoarprataren framför en butik blåser omkull.

Nerför Hundra knutars backe kommer en svart BMW-stadsjeep. Den håller absolut inte angiven hastighet. 🚗



MARIA HAGSTRÖM SKA ANVÄNDA MIN KONSUMENTMAKT. HANDLA HÅLLBART. INTE HANDLA ALLS. MEN SKAFFA MER PENGAR, SOM JAG INTE SKA ANVÄNDA.

N yårslöften 2014:
Jag ska tänka på miljön.
Ska tänka på allergiker. Inte använda parfym. Ska bidra till världsfreden. Låsa fler tidningar. Aktivt följa händelserna i Syrien. Ha stor kunskap om Israel–Palestina-konflikten. Ska se och läsa alla intervjuer med Sveriges partiledare. Och andra politiker. Ha koll på riksdagsvalet. Kommunalvalet. Landstingsvalet. EU-valet. Alla partier. Alla frågor. Och alla kandidater till riksdagsvalet. Till kommunalvalet. Till landstingsvalet. Till EU-valet. Ska gå och rösta.

Ska äta mindre kött. Äta mindre av allt som är gott. Få lika fint hår som hon i reklamen. Ska inte jämföra mig

med andra. Ska göra armhävningar varje dag. Göra benböj varje dag. Bli tajtare om midjan varje dag. Acceptera min kropp som den är varje dag.

DET ÄR I år jag lär mig namnet på alla huvudstäder. Lär mig alla E-ämnen. Jag ska undvika dessa ämnen. Men jag ska resa till huvudstäderna.

Under 2014 ska jag skriva mer. Ska göra uppdragsgivare glada. Mig själv glad. Göra min mamma glad. Min pappa glad. Mina brorsor glada. Mina vänner. Mina kollegor. Alla människor. Fattiga barn i Afrika. Ska tänka på dem när jag äter, att jag är lyckligt lottad som kan äta mig mätt. Ska

äta mindre för deras skull. Tänka på att jag dessutom får den där tajtare midjan när jag uppmärksammar fattiga barn. Ska inte tänka sådana fula saker igen. Bara bra tankar. Och snälla tankar, även om Jimmie Åkesson. Jag ska tänka på att vi alla är djur i samma flock. I varje människa bor en människa. Tänka mig in i andras situation. Ska också tänka på fabriksarbetare i Asien. Och på homosexuella människor i Uganda. Och på existentiella frågor. Ska inte tänka så mycket.

I ÅR SKA jag träffa alla mina kompisar ofta och ha egentid ofta. Jag lovar att inte trampa på mig själv.

Inte trampa på andra. Men trampa på cykeln. Ska hitta mig själv. Leta efter henne i alla världsdelar. Ska förverkliga mig själv. Och därefter prata med en psykolog om vem jag var innan jag blev verklig.

Ska använda min konsumentmakt. Handla hållbart. Inte handla alls. Men skaffa mer pengar, som jag inte ska använda. Spara och följa fonders utveckling, men ändå inte sätta så mycket fokus på plånboken. Ska jobba mer och jobba mindre. Ta det lugnt och hinname-dallt nupåengång.

Ska inte använda ordet ska så mycket. Stryka ska samt några löften. Då blir det här ett bra år. ☺

Vi möter det nya året
i hopp om att krigen tar slut, i glädjen över
mångfalden i vårt land, i tro på människors
lika värde, i bön om en rättvis värld.

Eva Brunne
BISKOP I STOCKHOLMS STIFT

www.svenskakyrkan.se/stockholmsstift

Svenska kyrkan 
STOCKHOLMS STIFT

- Pappa, var kommer alla
orden ifrån?

- Cognac.



I "Lilla Berlin" får vi möta hippa storstadsbor med neuroser. Nu blir serien, som publicerats regelbundet i Metro sedan förra året, bok. Situation Sthlm har träffat seriens skapare Ellen Ekman, som flyttat hem till Bagarmossen efter två år i Malmö. TEXT ALEXANDRA SUNDQVIST FOTO SARA MORITZ

SYNLIGGÖRARE

Den första snön faller utanför, i stora tussar. Turligt nog ligger Ellen Ekmans lägenhet och ateljé väldigt nära varandra i Bagarmossen.

Vi går emellan, stöter på ett imponerande antal kvarterskatter under den korta promenaden.

Här skulle mycket väl några av karaktärerna i Ellen Ekmans "Lilla Berlin" kunna bo. De är unga vuxna ur en vit medelklass – kulturarbetare med fönsterglas i glasögonbågarna som dricker öl från mikrobryggerier och berömmar varandras skägg.

Och de har barrikaderat närförorterna, för att de är så "genuina".

– "Lilla Berlin" handlar om ett gäng ängsliga typer som lägger väldigt mycket tid på att försöka vara rätt och ha koll på det senaste. Jag kan ömma för dem, de uppehålls av så många tankar, idéer och dogmer – när de egentligen bara borde slappna av. Jag har tagit många av våra samtida neuroser och upphöjt dem.

Serien fick sitt namn när Ellen Ekman bodde i Malmö – staden stockholmare ofta kallar för "lilla Berlin". Hon flyttade dit 2010 för att gå på Serieskolan vid Kvarnby folkhögskola, en skola där bland andra serietecknarna Liv Strömquist, Sara Granér, Nanna Johansson och Åsa Grennvall gått före henne.

– När jag flyttade till Malmö märkte jag att det fanns en mer koncentrerad klick av unga, hippa människor där. Människor som flyttat dit från Stockholm för att det var så "jävla genuint", som tyckte att Möllan var så himla ruffigt. Fastän samma gentrifiering pågår – och har pågått – även där. Vilken dessa personer också bidrar till, säger hon,

men poängterar vidare att "Lilla Berlin" för henne är en fiktiv plats – egentligen vilken storstad som helst.

SEDAN "LILLA BERLIN" började gå i gratistidningen Metro i början av 2013 har Ellen Ekman fått en diger skara läsare. Att hon också når människor som kanske vanligtvis inte läser serier gör henne glad.

– Det är viktigt att inte bara predika för

DE UPPEHÅLLS AV SÅ MÅNGA TANKAR, IDÉER OCH DOGMER – NÄR DE EGTENLIGEN BARA BORDE SLAPPNA AV.

de redan invigda. Visst kan man tänka att den personen som plockar upp Metro kanske inte nödvändigtvis är den person som tecknar en prenumeration på en radikal serietidning, säger Ellen Ekman.

Hon medger att hennes serie, inte helt olik exempelvis Stefan Thungrens och Pelle Forsheds "Stockholmsnatt", handlar om en ganska liten klick människor. Samtidigt är "Lilla Berlin" ett tvärsnitt av samtiden.

Den lockar till igenkännande skratt – men gör också analyser av satiriska eller politiska mått i ett samhälle där klyftorna ökar alltmer, genom exempelvis nedslag i sociala medier, på arbetsförmedlingen eller vid bardisken.

Exempelvis innehåller boken *Lilla Berlin*, om släpps i slutet av januari, en seriestripp om en uppbyten modebloggare som säger: "Se på mig! Jag började som en helt vanlig tjej. I dag har jag en miljon läsare, ett eget tv-program och ett designsamarbete... Alla kan lyckas bara man satsar ordentligt!"

En betydligt mer gråmulen person influ-

kar: "... och har kända föräldrar, en fot in i mediabranschen och ett socialt, ekonomiskt och kulturellt kapital."

– Visst finns det en ständigt närvarande klassanalys i serien, men det är också väldigt mycket ren humor, säger Ellen Ekman.

Vidare berättar hon att hon arbetar mycket med att synliggöra sin egen position i samhället.

– Det blir aldrig bra om man skildrar

nåt med total klassblindhet. Min egen bakgrund är ju inte helt olik karaktärernas i serien. Jag kommer från en vit medelklass, är uppvuxen i en Stockholmsförort och har gått på konstskola. Det är viktigt att problematisera den – och det kan också bli väldigt roligt när man gör det.

BLAND ELLEN EKMANS egna favoritserier märks Lina Neidestams feministiska antihjälte "Zelda", Martin Kellers "Rocky" och så österrikiska Ulli Lusts tegelsten *I dag är sista dagen på resten av ditt liv*.

– Det är en serieroman om en ung punk-tjej som ger sig ut på en roadtrip i Italien tillsammans med en kompis – och som på vägen utsätts för så många övergrepp. Hela boken är som ett komprimerat patriarkat. Just detta med att hela tiden, i egenskap av kvinna, vara ansatt. Att ens kropp hela tiden blir utsatt. Boken är också mycket längre än exempelvis ett svenskt seriealbum. Man tillåts stanna kvar i den världen som hon målar upp. ☺

ELLEN EKMAN ÅLDER: 27 år. BOR: Bagarmossen. BAKGRUND: Förberedande konstskola, sedan Serieskolan vid Kvarnby folkhögskola som hon gick ut våren 2013. Publicerar serien "Lilla Berlin" regelbundet i gratistidningen Metro. Flyttade tillbaka till Stockholm 2013. **AKTUELL MED:** *Lilla Berlin* utkommer som seriealbum i slutet av januari.



I Stockholm finns det 150 000 olika ljuspunkter – alltifrån gatlyktor vid vägar och gångvägar till belysta konstverk. Belysningen ska både skapa trygghet och motverka tristess. Och staden gör vad den kan för att ljuset ska vara energisnålt. TEXT GERD ERIKSSON FOTO ANNA-KARIN NILSSON

STAD I LJUS





I Humlegården är det belysning på både parkvägar och i träden för att skapa en tryggare miljö.

en allmänna gatubelysningen i Stockholm blev en kommunal uppgift i mitten av 1800-talet. I dag har huvudstaden en egen belysningsingenjör som ska samordna ljussättningen av både stadskärnan och förorterna.

– I första hand ska belysningen göra att vi känner oss säkra på gator, gång- och cykelvägar, i parker och på torg. Det går också att förbättra en halvtråkig miljö med rätt belysning, medan en taskig ljussättning kan förstöra en vacker miljö, säger stadens belysningsingenjör Anders Hedlund.

Vad gäller nyttobelysningen, det vill säga gatlyktorna, så är det en sensor på hemlig plats i city som styr när alla lampor tänds. Och det sker samtidigt över hela stan, vilket har sina nackdelar eftersom det kan vara regnigt och mörkt i Bagarmossen medan solen skiner klart i Hässelby vid samma tidpunkt.

Ibland klagar invånarna på ena sidan stan, ibland de på den andra.

NÄR EN BYGGNAD ska ljussättas är det många inblandade som ska tycka till. Stadsbyggnadskontoret ger bygglov och landskapsarkitekter, fastighetsägare och skönhetsrådet ska säga sitt. Dessutom ska ljussättningen vara tidlös och fungera under fyra årstider med stor variation av ljus och mörker.

En belysning som passar bra i skymningsljus kan kännas alldeles för skarp senare på kvällen i mörkret. Anders Hedlund tycker att det finns en hel del publika byggnader som är för dåligt belysta, några av dem är Stockholms mest kända.

– Stadshuset förtjänar en bättre belysning och ett bättre helhetstänk. Och Slottet har en väldigt återhållsam belysning. Det gör att omkringliggande byggnader bör ha ännu mer försiktig belysning. Ljussättningen i en stad bör ha en viss dignitetsskala där det viktigaste huset i ett område belyses mest.

Det finns byggnader i staden som är lite för skarpt ljussatta, som Södra teatern på Mosebacke torg, där Anders Hedlund tycker att lamporna lyser för starkt i förhållande till belysningen runt omkring.

Men är inte upplevelsen och behovet av belysning olika mellan invånarna?

– Jovisst är det så. Det finns vissa som tycker att Stockholm är alldeles för mörkt samtidigt som vi emellanåt får in synpunkter från andra som tycker att det lyser för mycket. ▶



LED-lampor i olika färger lyser upp Högalidsspången över Långholmsgatan.

NÄR HAN SKA ge exempel på ställen där ljuset tillför något extra nämner han Biblioteksgatan som en förebild. Där ger lamporna på husväggarna ljus hela vägen upp och ger gatan en rumslig känsla som skapar trivsel. Likaså lyfter han fram hotell Nobis vid Norrmalmstorg som är upplyst så att husets alla detaljer kommer fram.

Ljussättning med färg förekommer också mer och mer. Globen, Tele2 Arena och Friends Arena är några exempel på det.

– Evenemangsplatser tål att bli färgbelysta på ett annat sätt än andra byggnader. Färgsättningen är också en funktion eftersom den ofta säger nåt om arrangemanget – till exempel vilket lag som spelar.

Färg är det ibland också på de fem Hötorgsskraporna.

Många minns kanske konstprojektet med färgen på fasaderna som visade hur stockholmarna mädde. Ljussättningen var kopplad till ett datorprogram där den som

ville kunde gå in och välja mellan olika sinnesstämmningar som sedan omvandlades till färg. Rött var mycket bra och lila dåligt.

– Hötorgsskraporna mitt i city är fantastiska byggnader som det går att göra mycket med. Det är fastighetsägarna som investerat i belysningen där. Tyvärr är den väldigt energikrävande och dyr i drift och lever därför på nåder. Vi ska försöka se om det går att hitta en bättre lösning med gemensamma krafter.



Specialdesignade lampor välkomnar vid en av entréerna till Kristinebergs Slottspark.



Parkleken Soltunet i Spånga. En bit bort finns simhallen där de kan se grisar och elefanter projicerade på väggen.

Färgat ljus kan också förstärka den befintliga färgen på en byggnad.

I samband med Nobelevenemangen i Konserthuset riktas spotlights med blå färg mot fasaden. Likaså får pelarna ett vitt ljus för att bli mer livfulla. Allt för att byggnaden ska se mer attraktiv ut.

Även på mer vardagliga platser jobbar man med färgad belysning. Som på Högalidsspången vid Hornstull, där lamporna på bron kan variera i färg.

– Normalt sett är det en fast bestämd färg, men till speciella tillfällen kan vi ändra färgsättningen, till exempel blått och gult om Sverige tar VM-guld.

EN PROCENT AV kostnaden för det som byggs nytt ska gå till offentlig konst, där ingår även ljuskonstverk. Ett exempel är parkleken vid Spångahallen där gobospotlights projicerar både smågrisar som springer på väggen till hallen och stora elefanter.

– Det är kul för dem som vistas där och det ger ett mervärde.

Andra exempel är trädbelysningen i Humlegården, satsningen på gröna lampkupor i Annedalsparken och de svängda parklyktorna i Kristinebergs slottspark.

På sikt kommer det också att bli en ljusinstallation i gång- och cykeltunneln vid Rörstrandsgatan med olika mönster på porslins-tallrikar som skiftar färg. Det var nämligen där Rörstrandfabriken låg en gång i tiden. ►

NÄR RENOVERINGEN AV DEN ÄR KLAR OM TVÅ ÅR SKA VI FÖRSÖKA ATT LJUSSÄTTA DEN MED LED-TEKNIK OCH FÅ DEN ATT SKIMRA I OLIKA FÄRGER.

Belysningsingenjör Anders Hedlund om glasljuspelaren på Sergels torg



Glaspelaren heter egentligen "Kristall, vertikal accent i glas och stål" – om två år ska den få LED-belysning.

DET FINNS OCKSÅ tillfälliga privata initiativ till ljussättning i stan.

På ett av Folkets hus träd vid Norra banatorget ser det ut som om två fåglar flyger in i och ut ur en holk med fågelkvitter och på Västerbroplan har en lyktstolpe förvandlats till en polkagris som en hackspett äter av.

Allt för att visa vad som går att få fram med energisnåla ljuskällor.

Sedan 2007 har Stockholms stad haft en medveten miljösatning och bytt ut gamla armaturer. Det har sparat två miljoner kilowattimmar per år vilket är ungefär lika många kronor. Och 2015 ska alla kvicksilverlampor vara utbytta mot energieffektiva urladdningslampor och LED-lampor. LED, som är en förkortning av light emitting diod, gör det möjligt att ljusreglera på ett helt annat sätt än tidigare.

Och på gångstråket vid Kungsholms strand pågår just nu ett projekt med rörelsedetektorer.


– När ingen är i närheten går lamporna bara på 50 procent. Men så fort någon närmar sig ökar ljuset till 100 procent på närmsta lyktstolpe och tre till framför utan att man ens märker det. Det är ett spännande projekt som dessutom är energisnålt.

Och Stockholm har satsat på ett ljus som de andra nordiska huvudstäderna inte anammat i samma utsträckning. Det är det varmvita ljuset som är rådande här, det drar varken åt orange eller åt kallt vitt som mycket annat ljus.

– Det varmvita ljuset är fräscht, men ändå mjukt. Och så har det en bra färgåtergivning som gör att det blir lättare att uppfatta färgerna rätt på till exempel människor man möter, byggnader eller växtligheten i parker.

Pratar man om offentligt ljus i Stockholm kanske man också ska nämna Edvin Öhrströms skapelse vid Sergels torg.

Det skulle bli en riktig ljusupplevelse, men glaset i prismorna blev för tjockt. På Anders Hedlunds arbetsrum står ett fotokollage, gjort av konstnären som visar hur det en gång var tänkt. Nu ska de 80 000 glasprismorna plockas ner och stommen ska renoveras. Förhoppningen är att den nya tekniken ska göra konstnärens intention rättvisa.

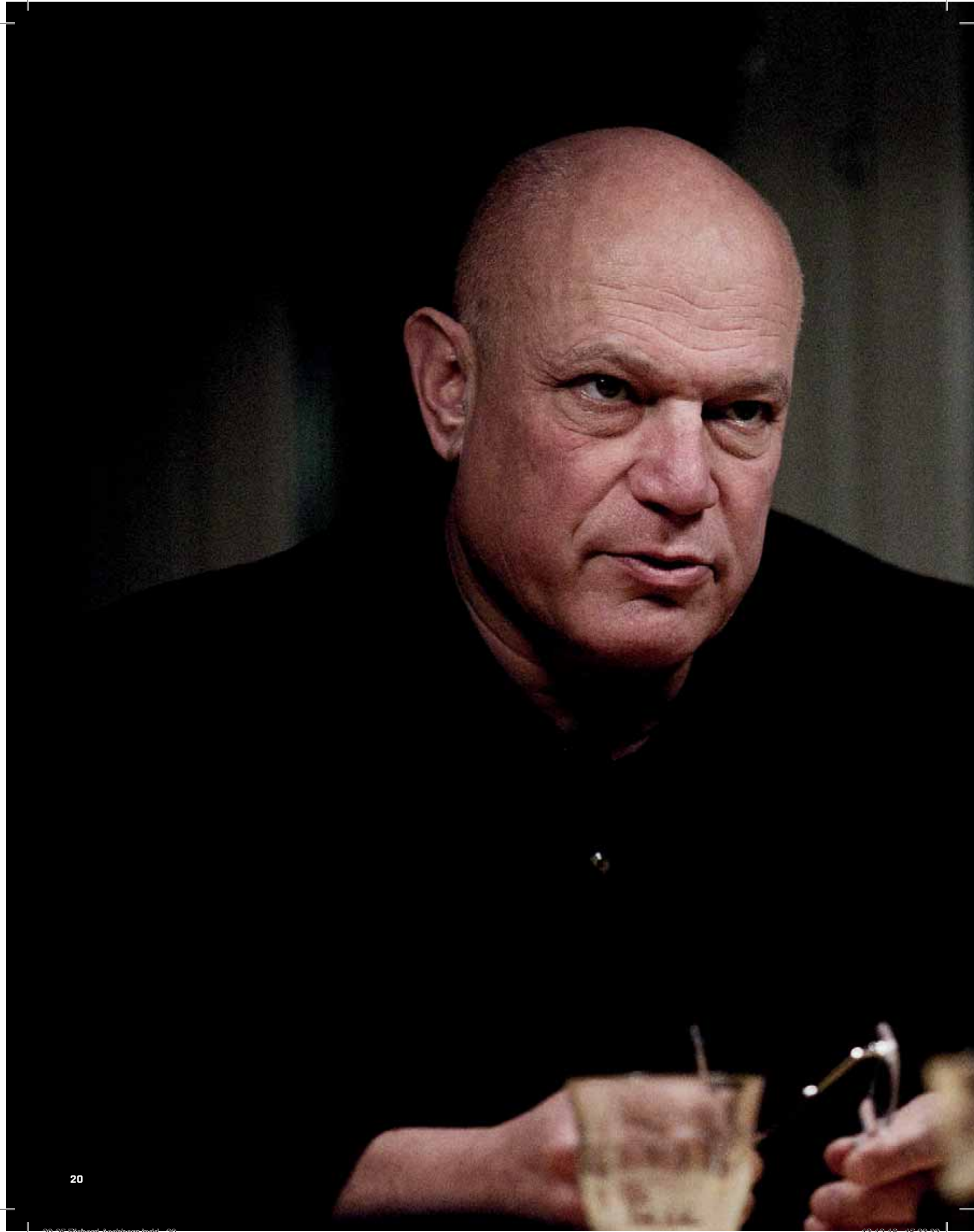
– Glaspelaren står på en av Stockholms mest fotograferade platser. När renoveringen av den är klar om två år ska vi försöka att ljussätta den med LED-teknik och få den att skimra i olika färger. 

VI STÖDJER SITUATION STOCKHOLM I KAMPEN MOT
HEMLÖSHET OCH SOCIALT UTANFÖRSKAP



STEEN  STROM

www.steenstrom.com/se/



OPLANERAD FRIÅKARE

.....

Ifrån Pruttmannen i direktsänd reklam-tv till en gästprofessur på JMG i Göteborg är det en viss yrkesmässig distans. Robert Aschberg har aldrig varit särskilt planerad med sitt eget liv. Han trivdes bra som smörjare i bussgaraget i Alvik. Och planerade ett tag att läsa medicin och bli läkare. Men han blev till slut journalist. För att det yrket en dag bara fungerade att leva på. TEXT ULF STOLT FOTO FRANK ASCHBERG

Robert Aschberg sitter med ryggen mot Skanstull vid sin redaktionsplats på plan 8 i MTG:s hus på Ringvägen på Södermalm. Det står en tavla – klassisk piprökande fiskargubbe i en lite skavd guldfärgad ram – lutad i fönstret precis intill honom.

Till vänster om datorskärmen en oöppnad, tysk ölburk. Jackan hängd över stolen. Bakom honom en bokhylla.

När jag kommer från hissarna in på redaktionen är Robert Aschberg mitt uppe i en historia som han lindrigt animerat berättar för sina två redaktionskollegor. Den handlar om när han i samband med medverkan i en sketch i ett tv-program en gång i tiden rev sönder "sin dyraste 11 000-kronorskostym".

– De lovade att ersätta den förstas, men man vill ju inte ha besväret, det är ju det...

Det är en knapp halvtimme kvar till sändning, men ingen större stress bakom datorskärmarna. Trots att det inte finns något klart ämne till de tre timmar direktsänd radio – han gör tre timmar per dag, fem dagar i veckan – som Robert Aschberg snart ska leda.

– Jag vet inte hur många timmar radio och tv jag gjort i direktsändning. Jag har slutat räkna. Jag sparade band första året, sen har jag slutat spara nånting – vi skriver trots allt i sanden.

– Jag gillar det bäst, då händer det ju nåt. När man bandar grejer så är det obehagliga att det av ett eller annat skäl ska stoppas hela tiden. I direktsändning går inte det, det är bara att snubbla på, det är roligare.

När vi ses återstår bara två veckor av *Aschberg*. På nyårsafton upphör Radio1 med alla sina sändningar och frekvensen tystnar och sändarlicensen återlämnas till myndigheten. Beslutet är enkelt – det går inte att få ekonomi i en lokalradiostation. Kanalen har 40 000 lyssnare i Storstockholm. Och så länge regeringen inte beslutar – trots att även Sveriges Radio vill se den utvecklingen – att låta radion bli digital så går det inte för MTG att fortsätta blöda pengar utan en lösning i sikte.

Robert Aschberg kommer att sakna radion.

– För att det är så fritt och roligt – som det bästa var i tv:s barndom innan det gick tretton mellanchefer på dussinet. Som alla ska motivera sin egen existens och ha synpunkter på allt.

En kvart kvar till sändning nu. Utdrag ur artiklar skrivs ut, redaktionen bollar några lösa ämnen – Edward Snowdens läckor, situationen med den svenska skolan – och beslutar sig för att det får bli så kallad friåkning: redaktionen sätter sin lit till "detektiven allmänheten". Och till programledaren.

Robert Aschberg berättar att direktsändning handlar mycket om att våga följa sin associationsbanor, att våga gå vidare i resonemangen med inringarna.

– Och att lyssna. Jobbet handlar om att lyssna.

Han går in i studion, gör en kort påannons för programmet och berättar att det blir friåkning och går sedan på toaletten. På vägen tillbaka stannar han till vid en diskussion några kollegor för rörande vädret. Och han kan på stående fot dra sekundmetertalen för olika vindstyrkor: "kuling 14, storm, 24, orkan 32".

Det är fyra minuter kvar till sändning.

ROBERT ASCHBERG VÄXTE upp på Kungsklippan 12. Högst upp i huset i en trea på 60 kvadrat, med två syskon – det blev flera sedan – en hund, två katter och två i lägenheten fritt flygande australiska zebrafinkar. Som katterna åt upp då och då.

– Men föräldrarna mörkade det och stack och köpte nya varje gång så att vi barn inte skulle märka det. Vilket kom fram senare i livet.

Journalistik var ingenting han planerade att ägna sig åt. Han hade en dröm om det tidigt, redan i gymnasiet, men det var mest "nån sorts romantisk dröm om det, jag hade ingen aning om vad yrket innebar".

JAG HAR INTE VARIT SÄRSKILT MÅLINRIKTAD I LIVET UTAN HAFT EN JÄVLA TUR

– Jag har inte varit särskilt målinriktad i livet utan haft en jävla tur – det har helt enkelt kommit roligare saker att göra hela tiden. Jag har inte haft nån plan, jag har velat ha roligt. Och tjäna pengar.

Han sökte två gånger till Journalisthögskolan, men kom inte in. På den tiden var antagningen "en sorts lämplighetstest plus ett samtal med en journalist och en psykolog". Första gången var han helt enkelt för dålig. Andra gången kom han nästan hela

vägen, det enda som återstod var samtalet med psykologen. Men det gick inte bra.

– Jag minns inte detaljerna i dag, men det skar sig helt där.

I stället ägnade han sig åt det han kallar "hederliga yrken".

– Jag jobbade i ett bussgarage i Alvik i många år. Först som rangerare och smörjare, sen som hjälpmekaniker. Jag har varit vaktmästare, gjort en massa skit. Kört buss. Och till och från medan jag höll på med annat körde jag sopor i perioder ute i Bromma.

– Jag körde både i stan och ute i villaområden. Överallt. Det var tidiga mornar och såna där 200-liters storsäckar på den tiden som man kunde hämta i källargångar där det inte gick att stå rak, så man fick slänga upp dem på ryggen. Jag hade nog inte stått på benen i dag om jag fortsatt med det.

NÄR ROBERT ASCHBERG var 27 år bestämde han sig för att bli journalist. På den tiden bodde han i Göteborg, läste in naturvetenskapliga gymnasieämnen med planen att läsa medicin och utbilda sig till läkare.

– Precis när jag hade allt klart för att komma in på KI (Karolinska Institutet, red.:s anm.) så sa en kompis: "Bli journalist i stället." Nästa dag var jag det och då plötsligt funkade det, jag började tjäna pengar och så.

Robert Aschberg hade jobbat lite på den kommunistiska tidningen *Gnistan* tidigare – "jag sympatiserade med den läran på den tiden" – och gjort "några lärospån där, plockat upp lite kunskaper".

– Jag frilansade kanske ett år, nio månader eller så. Jag låg i som fan och lyckades

sälja grejer till alla möjliga tidningar, till och med till *Evangelle Härold* (Pingströrelsens tidning, red.:sanm.) vilket jag såg som

en fjäder i hatten – jag intervjuade nån tjeckisk dissident. Jag sålde grejer till SvD. Och tidningen *Se*. Jag var glad att bara få i väg grejer, bygga ett cv.

– Jag skrev all möjlig skit, utnyttjade alla ingångar och personer och möjligheter jag hade. Plus att jag alltid varit nyfiken.

Han hörde på avvägar att Saxons vecko-tidningar sökte en redaktör, sökte jobbet, fick det och var kvar där i drygt ett år. Då han hakade på ett vikariat på Express-



sen som efter några månader blev en fast anställning. Han var kvar där i sju år och ser det i dag som sitt "universitet".

– Jag började på polisredaktionen, sen blev jag nyhetsreporter, sen nattreporter. Där fick man göra allt möjligt – ringa och väcka folk mitt i natten, rewrita en del icke skrivkunniga korrespondenters alster. Sen blev jag eftermiddagsreporter, det var det bästa. Där låg jag i som fan, det hände att jag var på tidningen 48 timmar i sträck och sånt.

ROBERT ASCHBERG TAR av kavajen och hänger den över stolen, sätter på sig lurarna och rullar i gång programmet. På en monitor till vänster har han koll på vilka inringare som ligger på väntelista och en kort kommentar från telefonisten om vad de vill tala om.

Han har ett vitt papper liggande framför sig. Och hela tiden medan han talar med någon klottrar han på papperet. Han börjar i det övre vänstra hörnet. Först skriver han personens namn, sedan ritar han en kvadrat runt namnet som han därpå fyller

i och smyckar ut på olika sätt med skuggor och linjer och prickar.

När programmet bryter för nyheter eller reklam tar han av sig lurarna.

Efter nästan tre timmar har så vitt skilda ämnen som näthat, Sverigedemokraterna, inträde på Luciafirande i skolan, pensionärernas verklighet, kommande fattigdomskatastrofer, skillnaden mellan hudfärger, skolan, Radio1:s nedläggning, publiceringen av Edward Snowdens läckta uppgifter, skötseln av Södermalm, flyktingmottagande, elbilar och köerna på systembolaget avhandlats och diskuterats med inringarna.

Vissa av dem känner han väl igen. Somliga ringer varje dag.

Jag frågar hur han lärt sig att hantera människor i direktsändning, hur diskussionsklimatet hemma var när han växte upp.

– Vi hade en öppen och bra diskussion hemma, unga föräldrar. Men jag vet inte, det där har jag ju tränat mig till. Det är ju inte så att man föds som nån jävla... i den mån jag kan hantera folk så har jag tränat fram det.

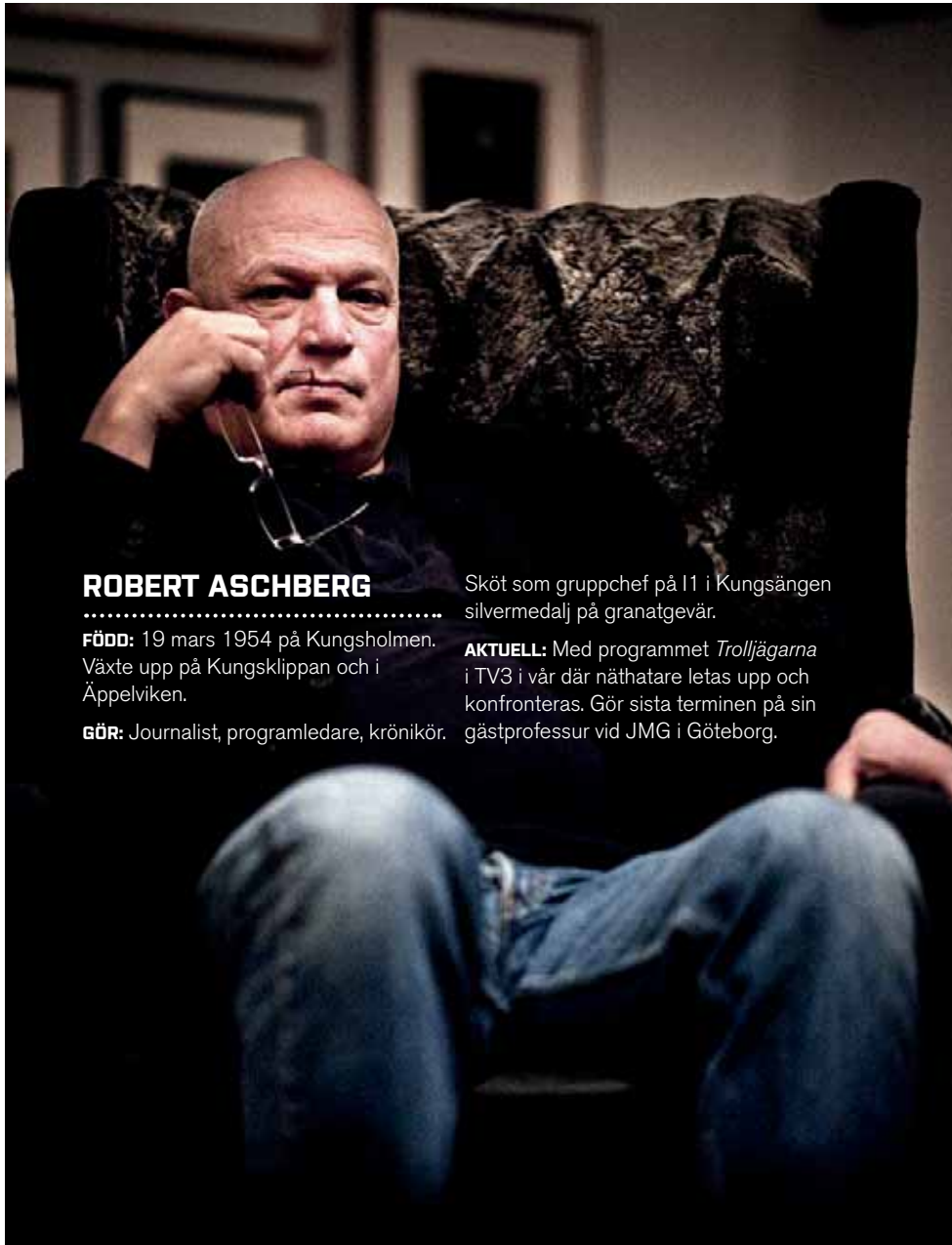
ROBERT ASCHBERG HAR en termin kvar av sin gästprofessur på JMG i Göteborg.

– En av de första frågorna jag ställde var om man får nån kul mössa eller hatt eller nåt, men det får man inte. Möjligen är det nån symbolisk promovoring, men det är inga attribut. Det kallas gästprofessur, men man blir inte professor för det.

Det han gör – och som han tror är en av anledningarna till att just han fick professuren – är att han tar in "lite udda grejer som inte finns i deras kursplan, ordnar seminarier med olika människor som direkt, eller indirekt, har anknytning till journalistyrket".

Dagen efter att vi ses i hans kök på Södermalm ska han ha ett seminarium för eleverna med Tage Åström, tidigare chef för Stockholmspolisens sektion för särskilda insatser. Robert Aschberg beskriver honom som "en hårdför snut som anser att man kan bryta mot vissa lagar för att komma åt den organiserade brottsligheten".

– De hade källor inom polisen – informanter och infiltratorer – i den grova, organi- ►



ROBERT ASCHBERG

FÖDD: 19 mars 1954 på Kungsholmen. Växte upp på Kungsklippan och i Äppelviken.

GÖR: Journalist, programledare, krönikör.

Sköt som gruppchef på I1 i Kungsängen silvermedalj på granatgevär.

AKTUELL: Med programmet *Trolljägarna* i TV3 i vår där näthatare letas upp och konfronteras. Gör sista terminen på sin gästprofessur vid JMG i Göteborg.

serade brottsligheten. Poängen är att ta dit honom för att berätta om hur de jobbade med att värva såna, underhålla dem och skydda dem. För det är många unga journalister – eller journalister över huvud taget – som slarvar med att skydda sina källor. Vad han jobbade med var källskydd på liv och död. Bokstavligt.

Andra seminarier han ordnat har handlat om spetsresearch på internet och om tv-format och hur det funkar. Och han har haft en amerikansk radioguru där som berättat om sina olika grundregler för att lyfta en radiostation – regler som går att tillämpa på andra medier.

– Allt handlar ju om att fånga publiken.

Och publik har Robert Aschberg fångat

genom åren. Två saker – om man gör en enkel Gallup i vänkretsen – förknippas med honom. Först Christer Pettersson, misstänkt för mordet på Olof Palme 1986 men friad av Hovrätten.

– Checkblocksjournalistik har jag haft resonemang med eleverna om, apropå det. Om för- och nackdelar, möjligheter och problem. För det kan finnas stora problem med det, men också stora möjligheter.

– Han tog betalt och jag redovisade alla de fall som det skedde. Jag tycker att man ska redovisa för publiken när man har betalat för nånting. Summorna har jag dock aldrig diskuterat med nån, det är rena affärsuppgörelser. Men principen ska man tala om, om man betalat eller inte. För det kan

påverka och det påverkar alltid historien på det ena eller andra sättet. Det gäller att vara varse det när man hanterar det.

Och den så kallade Pruttmannen som på sin tid – i reklam-tv:s barndom – chockade publiken och föranledde skrivelser och fördomanden.

– Jag hittade honom i England. Det tog lång tid innan jag hittade honom. Vi la ut krokarna överallt. Han som tidigare var chef på Strix då, Peter Lundin hette han, hade börjat sin karriär som agent med att åka runt i England med "Sid – the Boxing Kangaroo", Sid, känguruskötaren och Peter. De uppträdde på pubar där folk fick komma upp och boxas mot kängurun. Kängurun slog alla i princip, de är ena hejare på att boxas. Så han kände till mycket av varieté-, revy- och burleskgrejerna i England. Så när vi la ut lite krokarna dök den här snubben upp till slut. I dag hade det varit enkelt att göra det via internet, men det fanns inte då.

– Det rinner vatten under broarna, tiderna förändras. Pruttmannen var chockartad på sin tid. För några år sen var jag gäst i *Bingolotto* av alla jävla program, och vad har de då tagit dit – om det nu var för att hedra mig eller roa *Bingolotto*-publiken eller en kombination av båda, jag vet inte – om inte Pruttmannen, som gjorde sin show. Men någon måste vara först med grejerna.

PROGRAMMET ÄR SLUT.

Robert Aschberg viker upp sin kalender – den ser ut som väggen på en nedklottrad internatskoletoalett – för att se om vi kan hitta ett datum som funkar för att ses och fortsätta intervjun.

För det är några grejer jag vill fråga honom om. Som det där om varför han fortfarande är förbannad på Norstedts förlag efter att hans bolag inte fick bjuda på filmrättigheterna till vännen Stieg Larssons böcker, trots att han och Stieg Larsson var överens om det innan Stieg Larsson dog. Och om *The Henry Root Letters* var förebilden till Otto Ruben Svensson, resande i damnylon, under vilkens namn Robert Aschberg skickade brev till politiker, myndigheter och kändisar och samlade i två böcker i mitten av åttioalet.

Vi hittar en lucka i kalendern till slut. Men det blir liksom aldrig läge då att fråga det där om Norstedts och Otto Ruben Svensson. ☺

TS och våra kunder
önskar Situation Sthlm
lycka till med
tidningsförsäljningen
under 2014.



moderna profilkläder | design | produktion | logistik

De har prisats för hubotarnas utseenden i tv-serien *Äkta människor*. De har skapat likdelar till deckare och ärr till James Bond. Och nu har de gjort Robert Gustafsson hundra år gammal på bioduken. Eva von Bahr och Love Larson är experter på smink- och maskdesign. **TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO MARC FEMENIA**

O'AKTA M'ÄNNISKOR



Hubothuvud till tv-serien Äkta människor.



Händer som burits av Robert Gustafsson under filminspelning av Hundraåringen.



Några ansiktsdelar ska de nog kunna ha i lokalen när vi kommer på besök. Som hans näsa eller tänder. Så säger hon i telefonen. Därför känns det helt normalt att jag svarar att det ju vore jättebra om de kan se till att ha vissa av Robert Gustafssons kroppsdelar där, det vore roligt att se dem. Att jag pratar med makeupdesignern Eva von Bahr kan inte folk i min omgivning veta.

När jag några dagar senare kikar in genom rutorna i en port på Kommendörsgatan på Östermalm vet jag att jag har kommit rätt. Där inne hänger en naken kvinna med sårig hud. Huvudet med det slitna håret tippas snett framåt. Det händer att någon sätter en hatt på det huvudet, eller att hon bär ett par glasögon. Det är det där "liket" som brukar få förskolebarn som passerar på gatan att skrika och utropa: Nakenfis!

– Hon har fått elektricitet genom kroppen, berättar Love Larson sedan och visar på såren hon har, runda märken, som bågar, sådana man får där elektricitet går in.

När man ska skapa ett så trovärdigt lik

På en hylla finns en uppskuren mage som använts i en operationsscen i filmen *Mammut* och en avkapad arm som hittades på stranden i engelska *Wallander*. Men långt ifrån allt handlar om död. Här finns en vägg som är täckt med mustascher och skägg, lådor med peruker och en byrå fylld med hundratals glasögon från olika årtionden. Här har man också tagit fram hår och smink till filmen *Monica Z* och gjort ärr från skottskador till Daniel Craig när han spelade James Bond i filmen *Sky Fall*.

Bland alla prylar kan man också hitta Carl Bildts näsa, som har burits av Robert Gustafsson när han imiterat utrikesministern. För en tid sedan var hela rummet fyllt av andra ansiktsdelar som skulle sitta på Robert Gustafsson, de senaste månaderna har Eva von Bahr och Love Larson tillbringat mer tid med honom än de någonsin tidigare gjort med en skådespelare.

– Jag vet inte hur många timmar det varit och hur många liter lim vi har använt till hans ansikte, säger Eva von Bahr.

ROBERT GUSTAFSSON SPELAR huvudrollen i filmen *Hundraåringen*, som baseras på Jonas Jonassons roman *Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann*.

– Åldersmaskering är det svåraste jobbet man kan göra sminkmässigt, säger Eva von Bahr. När vi fick frågan om att göra projektet kände vi att det var roligt att de frågade men att vi ändå ville säga nej. Risker att misslyckas är överhängande. Alla vet ju om att Robert är maskerad. Man har några få minuter, eller sekunder, på sig att etablera för publiken att han är hundra år. Köper inte publiken det fallerar hela projektet.

Men de antog ändå utmaningen att göra smink, masker och hår till filmen.

– Jag tror inte att det har gjorts ett sånt stort sminkjobb i Sverige, nånsin. Och jag tror att det kommer att dröja länge innan det görs igen, säger Eva von Bahr och skratrar.

I filmen är Robert Gustafsson inte bara hundra år – han har hela åtta olika åldrar. *Hundraåringen* Allan Karlsson ser tillbaka på sitt liv och Robert Gustafsson har därför gjorts både äldre och yngre i flera steg.

– När vi har gjort honom yngre använder ►



som möjligt till en filminspelning krävs det en del läsande i studielitteratur om obduktion och att man tittar på många "äckliga bilder", som Love Larson säger.

Han och Eva von Bahr driver The Makeup Designers Stockholm som gör masker och sminkning till filmer och tv-serier. I deras lokaler finns lådor som är märkta med orden "Blod" och "Smuts" och anteckningspapper med rubriken "Halsar" följt av siffror och viktmaß. Mängden mjukgörande medel i silikonet.

vi upptajtande krämer. De funkar faktiskt, man kan se rynkor försvinna. Det stramar åt i några timmar, säger Love Larson. Vi har också använt linser så att han blir lite piggare i blicken, blekta tänder och olika hårdelar eftersom Robert själv har ganska högt hårfäste.

När han spelar äldre än sin faktiska ålder har han burit en hätta gjord i silikon med hål i för att han ska bli mer tunnhårig. Och ju fler år han har på nacken, desto fler lösa delar adderas till ansiktet: ögonpåsar, panna, hals, haka, kinder, överläpp, öron, näsa. Som att lägga ett pussel. Vid hundra års ålder är ansiktet helt täckt av lösa delar.

Varje del kan bara användas vid ett tillfälle. Det betyder att om Robert Gustafsson ska vara den äldsta versionen av Allan Karlsson 20 gånger behövs det 20 hättor, 20 par kinder, 20 hakor, 20 näsor och så vidare. Och det är bara delarna till "gubbe nummer åtta".

– Det tog flera månader att gjuta fram allt, säger Eva von Bahr och plockar fram några skisser som visar hur Robert Gustafsson åldras steg för steg, från 23 till 76 år.

– Vi har tittat på folk i de åldrar vi velat få fram, haft det som referens, och försökt använda Roberts grundförutsättningar så att det ska passa honom, säger Love Larson.

Kontaktlinser har tillverkats och handmålat i London. Ju högre ålder desto fler spruckna blodkärl. Det finns gamla händer, som silikonhandskar, och lösmagar – störst efter en USA-resa då Allan Karlsson "mått gott" och sedan en "gubbmage" som sjunker längre och längre ner.

ATT GÖRA ROBERT Gustafsson hundra år inför en inspelning tog 4,5 timmar.

– Under nästan hela sminkningen har han varit tvungen att sitta rakt upp och ner och hela tiden haft nån som plockar på honom, säger Eva von Bahr. Därefter filmat i tio timmar samtidigt som jag och Love stod bredvid honom som två poliser. Så fort nåt släppt lite var vi framme med limmet. Sen upp tidigt nästa morgon och börja om från början igen. Det var extremt. Man måste ju säga att Robert har varit fantastisk, han har inte gnällt en enda gång. Men han förstod redan från början att det skulle ta skitlång tid att sminka varje morgon.

– Han har nog varit bra på att bita ihop, tillägger Love Larson.

Att Robert Gustafsson är rätt person för rollen råder det ingen tvekan om att de tycker.

– Han kan använda masken på ett otroligt bra sätt och gestalta den hundra år gamla mannen, han blir den där gubben. Det är ju inte bara masken, man ska sätta den på en skådis som kan använda den också, säger Eva von Bahr.

Som om det här inte vore nog så är det fler personer i filmen som åldras, det skulle göras imitationer av kända historiska personer och dessutom utspelas vissa scener i andra årtionden, med trettiotalfrisyrer och allt vad det innebär.

– När jag tänker på den här filmen kan jag ibland känna att jag vill börja gråta. Det var så fruktansvärt jobbigt att göra den, och en enorm press, säger Eva von Bahr. Men vi är nöjda, vi hade inte kunnat göra det bättre. Och det är fantastiskt att vi gjort det i Sverige, det är inte vanligt att göra den typen av sminkning. Det är nog många som inte förstår hur mycket tid sånt här kräver.

Därför var det extra roligt för Eva von Bahr och Love Larson att nyligen bli uppmärksammade för sitt jobb med tv-serien *Åkta människor*, att få ta emot Club 100-priset för "enastående insatser inom public service". Priset delade de med Ingrid Sjögren som gjorde kostymerna.

De skapade utseendet på de mänskliga robotarna: hubotar. Samt gjorde effekter, till exempel en arm som delas i delar och ett huvud som öppnar sig så att man ser rakt in i den blå robotjärnan. Det huvudet står nu på en hylla bredvid en del av en hubotkropp som visar en öppning i huden där en sladd kan dras ut för att ladda huboten i ett eluttag. Men i övrigt är det skådespelare som sminkats till hubotar.

– Vi har använt oss av syntetperuker så att man får det här lite konstgjorda utseendet, säger Love Larson. Alla har linser i onaturliga färger och vi har sminkat dem väldigt



Dvan: Lösmustascher i alla modeller och en näsa i modell Carl Bildt. Till höger: Skisser över hur Robert Gustafsson åldras från att vara i 20-årsåldern till nästan 80 år.



mycket, bland annat sprutmålat dem med airbrush. Inspirationen till ögonbrynen har vi fått från Barbiedockor som har sprejade bryn efter väldigt exakta mallar.

ALLT HANDLAR OM att tv-tittarna ska se hubotar, inte sminkade människor. Precis som att biopubliken ska se en 100-årig man och inte en skådespelare som egentligen är 48 år. Och att kvinnan som flyter i vattnet i *Morden i Sandhamn* är ett lik och inte en docka och att de hundratals kvinnorna i filmen *Monica Z* lever på sextioalet, inte

att det egentligen är år 2013 och att de bär peruker.

Smink och masker ska förstärka intrycket och handlingen och ge en film trovärdighet, men det ska inte vara något man direkt tänker på. Då har Eva von Bahr och Love Larson gjort sitt jobb.

Kan det inte kännas surt när publiken inte förstår vilket stort arbete som krävts av er?

– Det händer ibland att nån säger ”ja det var ju fint smink i filmen”, och att man då känner: Det tog ju månader! Det är inte smink, det är en fabrik! säger Eva von Bahr. 📍

Maciej Zaremba är sin egen byline. Reportagen han skriver tillhör de mest omtalade och debatterade i Sverige. Men på Dagens Nyheters kulturredaktion där han är anställd vistas han inte särskilt ofta. Han jobbar hemma. Från en lägenhet på Söder. TEXT JAN LINDSTRÖM BILD MAGNUS SANDBERG

HEMVÄNDARE

På Söder sitter en skribent i sitt arbetsrum och jobbar på nästa långa reportage.

Han jobbar hemifrån. Han samlar fakta och intervjuer på hundratals datafiler innan han skriver ut artiklarna, oftast tre fyra fem i rad, uppemot 100 000 tecken sammanlagt.

Han är en av de ytterst få svenska journalister vilkens namn räcker som rubrik:

Maciej Zaremba.

Står det så över en artikel vet de flesta läsare av Dagens Nyheter ungefär vad som vankas.

Och på berörda myndigheter, i riksdag och regering förbereder man någon form av reaktion.

Inte sällan blir reaktionen: "Det hade vi ingen aning om", men ibland: "Zaremba driver sina teser igen". En kollega kallar honom "poeternas Janne Josefsson", vilket är både kritiskt och beundrande på en gång.

Maciej Zaremba kan inte kallas strängt objektiv.

I hans texter märks rätt tydligt vad han personligen känner och tänker. Han försöker skriva så att läsarna mycket väl ska se det och välja att hålla med eller sätta emot.

Men han är inte mer subjektiv än andra skribenter på kulturredaktionerna. Det är på DN:s kulturredaktion han jobbar, även om han inte är där så ofta. Han arbetar hemifrån Söder och lämnar in artiklarna när de är klara.

Ingen enda journalist i Sverige har fått så många priser som han.

SÅ VEM ÄR Södermalmsbon med det säregna namnet?

Vi bestämmer att vi ska träffas klockan tre på restaurangen Snövit, Ringvägen, men

den öppnar inte förrän klockan fyra. Vi flyttar oss några meter ner till närmsta öppna krog som serverar Guinness Stout.

När jag insisterar på att betala ölen säger han att jag inte vet hur det går till på Söder. Han bor på Söder, inte jag. Vi ses på Söder, alltså bjuder han.

Han föddes 1951 i Poznan, Polen. Familjen var av lågadel, en samhällsgrupp som han säger omfattade en stor del av landets befolkning. När han var 18 19 år insåg han att han inte skulle tillåtas att studera på universitetet, eftersom han var av judisk härkomst.

– Jag visste faktiskt inte att jag var det.

Men 1968 hade det polska kommunistpartiet i Auschwitz land påbörjat en kampanj mot judar. Och två år senare drog Maciej Zaremba till Sverige.

– Jag började jobba i byggsvängen.

Där träffade han bland andra Anders Carlberg, som senare skulle starta Fryshuset.

Maciej Zaremba gick med i Förbundet Kommunist där Anders Carlberg också fanns.

– Vi var inte med i nån av vänsterns ismer. Vi var varken stalinister, leninister, trotskister eller maoister. Alla de gängen titade snett på oss.

Så vad är han i dag?

– Jag är en konservativ socialistisk liberal. Framför allt är jag humanist.

MACIEJ ZAREMBA IAKTTOG från Sverige hur Kor, kommittén till arbetarnas försvar, under ledning av bland andra Jacek Kuroń och Adam Michnik, fick allt större betydelse i Polen och hur senare varvsarbetarnas strejk i Gdansk, påeldad av Lech Wałęsa, blev avgörande för landets framtid.

Han reste dit under eget namn, men när



Flerfaldigt belönad journalist

NAMN: Maciej Zaremba. Föddes som Maciej Bielawski men tog efternamnet Zaremba som pseudonym när han började skriva, för att skydda sin familj. Har numera namnändrat till det. **GÖR:** Journalist, författare. Har en fil. kand. i idehistoria. Sedan 1989 anställd på Dagens Nyheters kulturredaktion. **PRISBELÖNT:** Har fått Advokatsamfundets pris, Svenska Akademiens speciella pris, Hasse Olssons pris som årets ekonomijournalist, Stora Journalistpriset, Svenska Akademiens pris ur egna fonder, Hedersdoktor vid Lunds universitet, Publicistklubbens guldpenna, Samfundet De Nios särskilda pris, Årets miljöjournalist, Torgny Segerstedts Frihetspenna.

han publicerade sina artiklar i bland annat *Arbetaren*, var det under namnet Zaremba, för att skydda sig själv och sin familj.

I dag vet de flesta läsare av svenska tidningar vem han är. Han står för en fortgående skildring av Sverige som gett honom alla dessa priser, han rör om i den svenska grytan och saker kommer till synes.

Det av hans priser som man särskilt lägger märke till är PK:s guldpenna. Den får man inte för det man skriver utan för hur man skriver. Maciej Zaremba började lära sig svenska när han kom hit som 18-åring.

Hans senaste artikelserie handlar om NPM, new public management, en metod att driva samhällsliga institutioner, i det här fallet sjukhus, som kommersiella företag.

En anhängig som instämde i Zarembas bedömning skrev så här:



”Det inkommer människor som kastas upp i luften och kommer ner som konfetti.”

Maciej Zaremba hade funnit en patient, Gustav, som behandlades av 82 läkare på samma sjukhus för flera olika diagnoser. Han blev utgångspunkten för ett reportage som sannolikt leder till ytterligare något pris för artikelförfattaren och förhoppningsvis till en förändring av sakernas tillstånd.

I dag behandlas sjuka människor i Sverige som produkter för att läkarna i det nya systemet har att fylla i blanketter och räkna på styckepriser och volymer medan själva omvårdnaden på ett rätt omänskligt vis blir över.

Trängda är de gamla läkareernas tankar om individens värde och medmänsklighetens allt överskuggande plikt. Läkare fyller i blanketter, lika eländigt mycket som lärare

och poliser i vårt nya ”effektiverade” samhälle.

ÄVEN DEN ARTIKELSERIEN har väckt grandiosa debatter i hela vårt samhälle. Maciej Zaremba har över 350 datafiler med läkarintervjuer, vittnesmål och dokument hemma. Håpnadsväckande många av dem ger honom fullständigt rätt i kritiken mot NPM.

Men som alltid finns också kritik av skribenten. Maciej Zaremba tar upp enstaka fall och generaliserar utifrån dem.

– Det är inte sant, säger han. Det är tvärtom. Jag börjar alltid med läget och omständigheterna och hittar sen fallen som bekräftar eller motsäger. Därför har jag alla dessa datafiler som grund.

Vi petar i oss våra Guinness Stout och lämnar krogen.

När vi går längs Ringvägen pekar Maciej Zaremba på en rad skyltfönster. De blev alla sönderslagna en gång av anarkister som hetsats upp av ett möte i Vita bergen. De protesterade rimligen mot något, kapitalismen, kommersialismen troligen.

Maciej Zaremba berättar att de flesta av dessa skyltfönster leder till butiker och kaféer som ägs av invandrare, mest familjer som jobbat och slitit för att ta sig in och upp i det nya samhället. Inte särskilt representativa för den grupp som anarkister normalt sett avskyr och ger sig på.

Så kan det gå.

I hörnet Ringvägen–Bjurholmsgatan tar vi adjö.

Han ska hem till sina datafiler, till sin skrivmaskin, till sin nästa tes om landet Sverige. 🍷



Både politiker, ungdomar, polisen, skolan och organisationer som Lugna gatan och Tensta Community Center lärde sig en hel del av händelserna i Husby och andra förorter våren 2013. Förändringar har skett, nya metoder att arbeta har börjat användas. Alla är överens om roten till problemet. Och medvetna om en sak – det kommer att ske igen. Frågan är bara hur det kommer att sluta. TEXT **HANNA ÖSTERBERG** FOTO **JOEL NILSSON & SCANPIX**

ÅTER TILL HUSBY

Det är kväll i Jakobsberg. Någon hastar förbi med en träningsväska över axeln.

I en gångtunnel går Ahmed Saheb och Sajjad Jawad i sina gröna Lugna gatan-jackor. Ahmed Saheb drar av sig den svarta mössan och drar handen genom håret. De bruna ögonen växlar mellan en skämtsam blinkning och allvar. De båda är iklädda verksamhetens arbetskläder och har välvårdat tredagarsskägg.

Ahmed Saheb och Sajjad Jawad känner varandra sedan tiden innan Lugna gatan. Norra linjen är deras. Här har de växt upp och här känner de folk. Pendeln saktar in vid perrongen och Ahmed Saheb tar några raska steg genom spärren.

– Vi hinner, de vill ändå inte åka utan sin trygghet, säger han med ett leende.

Vännerna har jobbat som trygghetsvårdare på Lugna gatan i hela sitt vuxna liv. De är en del av det långsiktiga arbetet mot våld och skadegörelse. De kände många som var på plats i Husby och de kringliggande förorterna under oroligheterna i våras. Båda förstår frustrationen, men betonar att det aldrig är okej att förstöra för någon annan.

Långt efter att bränderna slocknat, där Lugna gatan hade en central roll genom att prata med både stenkastare och poliser, har diskussionerna fortsatt inom Lugna gatan.

LUGNA GATANS HUVUDKONTOR, Fryshuset, tidigare samma dag.

Lucy Perez blir frustrerad när vi kommer in på kravallerna. Hon pratar snabbt och



Ahmed Saheb och Sajjad Jawad.

kastar ett öga på mobiltelefonen då och då. Hon har arbetat som ungdomssamordnare i verksamheten i femton år och sett ungdomarnas frustration växa. Oroligheterna i Västerort förvånade henne inte.

Verksamheten har de resurser som behövs för att engagera ungdomar att se efter sin förort, men det gäller att politikerna förstår att Lugna gatans tjänst behövs, menar hon.

– Vi vet att det kommer att bli oroligt igen. Politikerna gör nästan ingenting och det som görs är så kortsiktigt. De ansvariga skyller på att de inte har pengar för att göra det som behövs, säger hon.

Karin Hansson, verksamhetsansvarig för Lugna gatan, fyller i:

– Att jobba förebyggande kostar, men de

direkta insatserna och efterarbetet kostar ännu mer. Flera aktörer ute i stadsdelarna skulle behöva gå ihop och jobba för samma sak. Vi kan bistå med det vi kan, men inte lösa problem som uppstår med segregation. Vi jobbar i det och ser det varje dag.

Lugna gatan deltar aktivt i samverkansmöten med polis och andra instanser för att diskutera hur man jobbar förebyggande i ett stort perspektiv. Problemet, som de ser det, är att man startar en trygg verksamhet för ungdomarna och sedan överger den. De unga blir frustrerade och känner sig övergivna.

Även om Lugna gatan arbetar kontinuerligt så kommer det hela tiden nya generationer frustrerade ungdomar underifrån. ▶

DET ÄR EFTERMIDDAG i en annan del av Västerort. Poliskommissarie Johnny Lindh svarar på mobilen. Han har tidigare arbetat som närpolischef i Järvaområdet. Han menar att oro, bilbränder och stenkastning har förekommit i Järva då och då sedan åttiotalet. Men de organiserade upploppen som vi såg i Husby i maj var någonting nytt, säger han.

Polisens erfarenheter från Västerort bidrog till en metodhandbok som presenterades digitalt i september. Johnny Lindh var projektledare för handboken som innehåller bland annat en checklista med 20 punkter som kan användas för att bedöma läget i olika situationer. Tanken är att polisen, i samverkan med andra aktörer i samhället, ska kunna ingripa på ett tidigare stadium om det händer igen.

– Första kvällen är alltid svår att förhindra, men det får inte bli en dag två. I våras var det flera faktorer som gjorde att kravallerna fick en omfattning och spridning vi inte upplevt förut. Sociala medier och de större mediernas bevakning påverkade mycket, och det är en utveckling jag inte sett tidigare.

När diskussionerna spred sig skapades medborgargarden och grupper som påstod sig skydda sin förort, enligt Johnny Lindh. Ungdomar som kanske inte ens kom från Husby.

Problematiken grundar sig på de ökade klyftorna mellan stadsdelarna och stora strukturförändringar, säger han.

– Om jag vore Reinfeldt skulle jag sätta mig ner med regeringen och fråga mig hur Sverige ska se ut om tio år. Ska vi verkligen ha ett vi-och-dom-samhälle med osynliga och synliga murar?

Vändningen kom när samhället mobiliserade och satte ner foten, enligt Johnny Lindh. Förutom att ta fram metodhandboken har poliskåren dragit flera lärdomar inför framtida uppror. Långsiktighet och samverkan är nycklar i det förebyggande arbetet lokalt, menar han.

Det organiserade våldet och kravallerna fick exempelvis brittiska *The Guardian* och arabiska nyhetskanalen Al Jazeera att dra paralleller till oroligheterna i Paris.

Bo Sundin (M), lokalpolitiker och ordförande i Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, känner inte igen den bild som målades upp i utländska medier. Han minns den negativa rapporteringen – men också att upploppen förde människor närmare varandra.

– Det pratas ofta om att politikerna lägger ner verksamheter i dessa områden. De som vill ha kaos här menar att allt försvunnit från Husby. Det stämmer inte. Här finns vårdcentral, ungdomsgårdar och olika nätverk. Det finns idrottsplatser, äventyrsbad och ishall.

Men Bo Sundin är också självkritisk och menar att både lokalpolitiker och Stockholms stad som helhet måste ta sitt ansvar.

– Vi behöver prioritera jobb och utbildning i ytterstaden ännu mer. Just nu sitter jag i olika näringslivsmöten, och från näringslivets sida vill man engagera sig ännu mer i våra områden, genom att exempelvis ställa upp med praktikplatser. Den stora utmaningen är att få in fler unga i praktik och jobb.

EN ANNAN EFTERMIDDAG i Tensta.

Det är öde på det lilla torget utanför Ross Tensta gymnasium. En ensam bil med Sveriges Radios logga står parkerad i mörkret framför entrén. Inne i värmen sänder lokalradion direkt från Tensta. Några tonårstjejer dröjer sig kvar i korridoren, skrattar åt något på en mobilskärm. En trappa upp är belysningen dämpad. Blått ljus från filmen *Dirty Dancing* letar sig ut i korridoren. Några sitter i soffan framför storbildsskärmen, andra är mitt uppe i ett kortspel.

VI VET ATT DET KOMMER ATT BLI OROLIGT IGEN. POLITIKERNA GÖR NÄSTAN INGENTING OCH DET SOM GÖRS ÄR SÅ KORTSIKTIGT. Lucy Perez, Lugna gatan

– Hinner vi köra en omgång till innan vi snackar? undrar ungdomsledaren Sezer Cigel.

Nenne Thorin och Maria Zakir arbetar heltid på TCC, Tensta Community Center, en verksamhet knuten till gymnasiet där ungdomar får en förlängning av skoldagen. Här kan de få hjälp med läxorna, men också få uppleva friluftsliv, träna körkortsteori, idrotta – eller kolla på *Dirty Dancing*.

Mellan 50 och 80 ungdomar kommer och går genom TCC:s dörrar varje dag.

För personalen flyter händelserna och upproren ihop. Alla har de varit med under flera år. Något år sker något extra tumult, andra år är det lugnare.

I Husby var det ett dödande skott som

blev den tändande gnistan till upproret, menar Nenne Thorin och hennes kollegor. Men det hade kunnat vara vad som helst som startade upploppen, enligt dem.

– Wow, ja, det stämmer att det var rörigt i Husby. Det var det. Men en majoritet tittade bara på. Det hade blivit lugnare tidigare om medierna inte direktsänt i flera dagar. Det var det som gjorde det spännande för ungdomarna, de triggades att fortsätta, säger Maria Zakir.

Sezer Cigel fingrar på en snusdosa och fyller i:

– Ingen förort förtjänar nåt sånt. Problemet är att medierna inte ser det som är bra. Det händer ju en massa bra saker här ute, men det rapporteras man aldrig om. Sen blir "Husby" ett helt begrepp för nåt som kanske två procent av Husbyborna var inblandade i. Till slut vågar man inte säga att man är från Husby, man säger Kista i stället.

Alla på TCC är överens om att medierapporteringen var någonting helt nytt.

De beskriver det som att reportrar och fotografer satt i långa rader och bara väntade. På att en sten skulle flyga, att en bil skulle brinna. Men utanför kamerornas fokus grillade människorna i Husby korv och stärkte banden mellan sig. Det kom aldrig med i rapporteringen.

Polis, sociala myndigheter och andra aktörer är TCC vana att kommunicera med. Men medieföretagen blev en ny aktör som var svår att samarbeta med, säger Nenne Thorin.

MÖNSTRET KÄNNS IGEN.

I maj varje år, nästan på samma datum, bryter frustrationen ut. Likadant vid jul och nyår. Det är då vuxenvärlden måste vara redo, menar TCC. De schemalägger efter det de tror ska hända. Inför lov och ledighet ser personalen till att vara utsövd och ha planerade aktiviteter klara. Det viktigaste förebyggande arbetet från deras sida är att hindra svansen av yngre ungdomar. De ser ofta upp till de äldre och faller



Karin Hansson och Lucy Perez.

lätt offer för gruppptryck, menar personalen på TCC.

De ser till att synas ute och vara där ungdomarna är.

Ungdomscoachen Maria Zakir minns ett gäng för några år sedan, där de yngre kände att de hade förväntningarna på sig att vara ute och hänga.

– En grabb kom fram till mig och sa: ”Du får inte säga att jag har sagt det här, men jag vill inte hänga med ut. Kan du inte hitta på en ursäkt åt mig?” Sen kom ytterligare en kille i samma gäng, och en till. Det slutade med att vi allihop stannade här i lokalerna, spelade Playstation och åt pizza.

Men så länge man får uppmärksamhet genom att kasta sten och bränna bilar så

kommer oroligheterna att fortsätta, säger Nenne Thorin.

Sezer Cigel menar att det är ett fåtal personer som förstör för en hel förort. Det spår på fördomarna och ökar klyftorna.

– Det kan vara femton killar totalt som hela Sverige pratar om, från Husby till Luleå. Och det har stärkt Jimmie Åkesson och alla som har nåt emot förorten och oss som bor här. Den enda som sa att det fanns goda krafter här i våras var faktiskt Reinfeldt. Han spelade ju basket i Tensta. Eller var det Rinkeby?

– Men han borde ju komma hit och läxhjälp lite mer faktiskt. Vi har inte haft nåt politikerbesök efter att medierna åkte hem, säger Nenne Thorin.

IRENE MOLINA ÄR professor i kulturgeografi, befolkning och bebyggelse och verksam vid Uppsala universitet. Hon menar att segregationen blivit värre och klassklyftorna djupare under de senaste tjugo åren. Problematiken ligger inte bara i var människor bor, utan hur samhällsresurser fördelas.

– Det viktigaste är att stanna till och erkänna att vi har ett problem som byggs på under alldeles för många år. Politikererna har exempelvis låtit bli att använda sig av bostadsbyggande som ett verktyg mot segregationen, trots forskning som tyder på att man kan bygga bort segregation. Sen måste man lyssna. Alla pratar om förorten, men inte med människorna som bor där. ▶



Maria Zakir och Nenne Thorin.

VI HAR INTE HAFT NÅT POLITIKER-BESÖK EFTER ATT MEDIERNA ÅKTE HEM.

Nenne Thorin, Tensta Community Center

hopplöshet. Det är svårt att säga vilken typ av våld som är värst. Är det missnöjet som uttrycks rent kroppsligt på gatorna eller är det straffet mot samhällsklasser, där känslan av diskriminering sätter spår i kroppen? Jag vet faktiskt inte.

PÅ TORGET UTANFÖR packar reportrarna in utrustningen i den vita SR-bilen. Duggvåt asfalt, uppdragna luvor. Människorna tar omvägar runt vattenpölar.

Det här är det poliskommissarie Johnny Lindh kallar för "grönt läge": en lugn förort. Vad som pågår under ytan är svårare att säga.

Kommer oroligheterna i Västerort att blossa upp igen?

– Ja, vad händer efter Husby? Jag är övertygad om att nåt liknande kommer att hända igen, säger Johnny Lindh.

Han hoppas på en annan utveckling. Men då krävs lokalt engagemang och att ungdomar får en meningsfull tillvaro, menar Johnny Lindh. Det är en utmaning för hela samhället. Nedskärningar och besparingar bidrar till en motsatt trend. Det krävs större samhällsförändringar vad gäller bostadspolitik, skola och arbete. Det är vårt gemensamma ansvar: från föräldrar, sociala myndigheter, skola, kommun och polis, säger han.

– Ska man satsa på nåt är det skolan. Det är där dagens tioåringar går, de som kommer att ha tunnelbanan som fritidsgård om tio år om de inte får rätt stöd i dag. Vi måste få en levande stad där det finns arbetsplatser i våra utsatta stadsdelar. Annars blir kontrasterna för stora. Se på Kista, 25 000 personer åker ut och in till arbeten där varje dag. Bredvid Kista ligger Husby, där hälften är arbetslösa.

– En liten gnista kan enkelt sätta eld på det hela igen, grogrunden finns där hela tiden. Vi behandlar bara symptomen, inte själva orsaken. ☹

Att skicka fler poliser till områdena löser inte problemen, menar Irene Molina. I stället måste politikerna byta strategi och ta sitt ansvar.

– Upploppen i Västerort behöver inte nödvändigtvis hända igen. Men då krävs

det ett politiskt ansvar. Politikerna har inte lyssnat tillräckligt. Ett konstruktivt samtal tar tid, men det är helt och hållet nödvändigt för att undvika att oroligheterna blossa upp igen. Det vi verkligen borde bekymra oss om är alla dessa människor i

NALEN ERIC CHURCH TIS 11/3



REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ

WWW.NALEN.COM 2014

NALEN HOPSIN LÖR 12/4



REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ

WWW.NALEN.COM 2014

 KULTURDIREKT.SE

Hockeyn i Stockholm är ingen rolig historia. AIK kämpar i botten av SHL, de andra Stockholmslagen harvar i divisionen under. Sponsorerna tvekar, publiken sviker, färre ungdomar börjar spela hockey och klubbarna har ett aningen oslipat samarbete med kommunerna. Men det skulle kunna vara annorlunda. **TEXT DAVID BOGERIUS FOTO MAGNUS SANDBERG**

DEN DÖENDE HOCKEYN

Hockeyn i Stockholms län blöder. Den är till och med döende, om man lyssnar på varningsropen. AIK kämpar i botten i elitserien, eller SHL (Svenska Hockeyligan) som den numera ska kallas, samtidigt som Djurgården och Södertälje harvar i allsvenskan en division nedanför.

Risken är överhängande att huvudstaden saknar ett lag i högsta serien nästa säsong samtidigt som talangerna flyr sin kos.

– Jag längtar inte tillbaka. Nu får jag jobba med roligare saker medan det är samma gamla frågor som ältas runt Stockholms-hockeyn, säger Anders Gozzi.

Det är nästan ett år sedan han sa upp sig från sitt jobb som sportchef för AIK Hockey. Orken och motivationen hade tagit slut efter ett helt liv i och vid sidan av hockeyrinken.

– Det fanns flera anledningar men den största var de dåliga resurserna i Stockholm. När man inte kan bedriva en verksamhet på samma villkor som de konkurrerande klubbarna i landet så tar det på tålamodet. Det var alldeles för mycket som var emot en.

46-åriga Anders Gozzi har en framgångsrik spelarkarriär i Brynäs, tyska Düsseldorfer och framför allt AIK bakom sig.



Anders Gozzi.

Som sportchef gjorde han det många trodde var omöjligt: förde upp laget till elitserien från division ett. Han tillbringade fortfarande en hel del tid på Hovet, AIK:s hemmaarena, men numera som talangscout åt NHL-laget Winnipeg Jets. Och konstaterar att huvudstadsklubbarnas dåliga resultat är bekymmersamma även i ett bredare perspektiv:

– På sikt leder det till att färre barn i Stockholm börjar spela ishockey och i förlängningen får det konsekvenser för hela landet. Jag har räknat ut att varje lag i SHL i snitt har fyra spelare från Stockholm i sin trupp. Det borde vara tvärtom, att unga talanger ute i landet vill komma till huvudstaden och få en bra utbildning och allt sånt, men så funkade det inte.

NÄR 08-LAGEN ÄR långt borta från kampen om SM-guldet minskar riksmidiernas hockeyintresse. Djurgården och AIK drar folk till både tv-apparater och islador ute i landet, men när AIK spelar hemmamatch på Hovet finns det gott om tomma stolar runt Anders Gozzi.

Det är bara drygt 3 500 åskådare som ser laget förlora mot Linköping en tisdagskväll.

– När vi låg i division 1 och allsvenskan var det många AIK:are som sa att de skulle komma och stötta oss när vi var tillbaka i elitserien, men det har de inte gjort. Jag trodde på ett lyft förra säsongen eftersom vi hade spelat bra och gått vidare i slutspelet,



men det kom aldrig. Det finns många supportertränor där ute men de vill inte komma och titta när vi spelar. AIK Hockey står på två ben, publik och marknad, och när publiken inte kommer är det svårt att bedriva den sportsliga verksamheten.

Reklamintäkterna för svenska hockeyklubbar har rent generellt sett ökat fram till 2013, men i Stockholm gör rivaliteten mellan klubbarna sponsoraffären extra komplicerad. Det finns till exempel inga inbitna djurgårdare som väljer en öl från ett visst bryggeri när både AIK Hockey och AIK Fotboll sponsras av samma bryggeri.



DET ÄR GANSKA DYRT ATT VARA MED OCH DÄRFÖR HAR HOCKEYN VUXIT I FÄSTEN NORR OM STAN DÄR DET BOR MÅNGA FÖRMÖGNA MÄNNISKOR.

Några företag, butiker och sportmärken har därför valt att förknippas med båda föreningarna, men betydligt fler potentiella sponsorer väljer i stället att helt avstå. Några sådana problem finns knappast i Skellefteå eller Jönköping.

– Så är det och det är bara att försöka leva

med det, men visst skulle klubbarna behöva en hel del hjälp, säger Anders Gozzi.

1984 MÖTTES AIK och Djurgården i SM-final. Det var på den tiden då puckarna smattrade mot sargerna i klassiska hockeystenen som Flemingsberg, Farsta och Norsborg. I dag är

det allt färre barn som börjar spela i dessa områden, medan knatteverksamheten i Stocksund och Täby är överfylld.

Anders Gozzi menar att hockeyn, vilket Situation Sthlm i ett tidigare reportage berättat om, blivit en klassport.

– Det är ganska dyrt att vara med och därför har hockeyn vuxit i fästen norr om stan där det bor många förmögna människor. Tyvärr missar vi en massa talanger från andra delar av Stockholm som kanske väljer fotboll eller innebandy för att det är billigare. Det är tråkigt att det är så och jag vet att klubbarna och förbundet gör mycket ▶

"Ute i landet är det vanligt att klubbarna äger sina arenor"

SVENSKA HOCKEYLIGANS VD JÖRGEN LINDGREN håller båda tummarna för att minst ett Stockholmslag spelar i elitserien nästa säsong.



– För två år sen åkte Djurgården ur högsta serien vilket har lett till att publiksiffrorna har minskat. Skulle även, hemska tanke, AIK åka ur skulle det få följder ur ett intresseperspektiv vad gäller media och sponsorer men även i ett vidare perspektiv då färre barn skulle börja spela hockey i Stockholm. Det vore definitivt inte bra.

Jörgen Lindgren ger även Anders Gozzi rätt i att AIK har sämre förutsättningar än många av de andra lagen i SHL.

– I och med att AIK är hyresgäst i sin hemmaarena går klubben miste om en massa intäkter på försäljning runt matcherna. Dessutom tvingas den att flytta på sig ibland när det är andra evenemang på Hovet. Ute i landet är det vanligt att klubbarna äger sina arenor.

"Hockeyn är viktig för Stockholm"

FOLKPARTIETS MADELEINE SJÖSTEDT är kultur- och fastighetsborgarråd i Stockholms stad. Hon anser verkligen inte att Stockholms stad sticker huvudet i sanden.

– Hockeyn är viktig för Stockholm och det var av den anledningen som Globen byggdes. Sen ett antal säsonger tillbaka har dock Djurgården och AIK valt att spela på Hovet. Det är positivt då Ericsson Globe kan användas för fler andra evenemang, men det ställer samtidigt högre krav på Hovet att kunna fungera som en modern arena som inbringar intäkter till såväl klubbarna som staden, säger Madeleine Sjöstedt.

Hon berättar att den amerikanska arkitektfirman Rossetti Architects har gjort en studie av Hovet och Ericsson Globe och sedan presenterat ett antal förslag på åtgärder för att förbättra publikupplevelsen och göra det möjligt att öka omsättningen i arenorna.

– Rossetti Architects har genomfört ett flertal liknande projekt i USA med goda resultat. Tidigare i år drog staden, genom arenabolaget SGA Fastigheter, i gång ett stort utredningsarbete för att utvärdera möjligheterna att rusta upp och modernisera Ericsson Globe men framför allt Hovet, där Rossetti Architects idé är ett av fyra olika alternativ som studeras. Jag tror att den process vi inlett kommer att bli ett rejält lyft för arenorna, klubbarna och publiken, säger Madeleine Sjöstedt.



"Det krävs att man levererar på många områden under lång tid"

DAN PERSSON, KRÖNIKÖR PÅ IDROTTENS AFFÄRER, anser att Stockholms stad måste hjälpa till innan det är för sent.

– Det man behöver är följande: en helt ny modern arena anpassad för nutida publikkrav på en arena där Hovet står i dag, en träningsanläggning för Djurgården (AIK har Ritorp) och ett stöd från staden som kompenserar för bristen på intäkter relativt de övriga lagen, menar Dan Persson som tycker att behandlingen av de två stora hockeyklubbarna rimmar illa med stadens slogan "The Capital of Scandinavia":

– Det är en vision som kräver att man levererar på många områden under lång tid. Frågan är om det även gäller nationalsporten ishockey.

för att alla ska kunna prova på att spela, men när man kommer upp i tolv- trettonårsåldern är det svårt att vara med om man inte har föräldrar med en bra ekonomi.

AIK tillhör Solna kommun, men A-laget spelar hemmamatcherna på Hovet – som ägs av Stockholms stad.

Anders Gozzi tappade tidigt räkningen på alla gånger han uppvaktat politiker och tjänstemän i försöken att skaffa bättre förutsättningar för sina hockeyspelare, bland annat genom en träningsanläggning i anslutning till ishallen i Ritorp.

– AIK Hockey måste jobba mot både Solna Kommun och Stockholms stad, och det är kanske inte optimalt. Jag hoppas att Solna kommun vill hjälpa till men där har AIK Fotboll en fördel gentemot oss i och med att A-laget spelar sina matcher i kommunen. I Stockholm är vi bara en i mängden tyvärr.

Hockeyn är inte lika viktig som på landsorten där både näringslivet och politikerna backar upp sitt lag.

Enligt Anders Gozzi har läget varit ganska låst i 10–15 år. Även om han anser att det är klubbarna som har det yttersta ansvaret är han trött på bortförklaringar från politiker. När det är valår, som i år, händer inte ett dugg eftersom alla går runt och inväntar valet. Året därpå är i sin tur för nära inpå valet, så då blir heller inget gjort eftersom ingen har hunnit komma i gång. Framför allt är det ytor – för hallar, omklädningsrum och faciliteter – som det råder störst brist på.

– Om jag var politiker skulle jag börja med att sätta mig ner med klubbarna och höra efter vilka behov som finns och vad som krävs för att spela ishockey på högsta nivå. Det är jätteviktigt. I dag finns inte den

kunskapen och då stirrar politikerna sig blinda på kostnaderna.

LIKSOM INOM FOTBOLLEN får de stora hockeyklubbarna ofta kritik för en elitsatsning som börjar alltför långt ner i åldrarna. Kommuner i landet har till och med hotat med att dra in föreningsbidraget, men Anders Gozzi tycker att debatten har blivit snedvriden.

– Även jag är emot en tidig elitsatsning om man med det menar att man går in för att vinna till varje pris och kanske bara låter 7 av 15 spelare komma in på isen. För mig är elitsatsning att man tränar mycket för att man tycker det är kul.

– Det är inget farligt för en elvaåring att träna ishockey fem dagar i veckan och de som vill måste också få en möjlighet att göra det av kommunen. Man måste lägga ner sina 10000 timmar för att komma nån vart.

Förre Djurgårdsstjärnan och NHL-proffset Johan Garpenlov är en av många som varnat för att Stockholms hockey långsamt dör ut. Nyligen skrev han en uppmärksammat artikel i Aftonbladet där han uppmanar politikerna att vakna.

– I stället för att klubbarna får hjälp så sugts de ut ekonomiskt av Stockholms stad. Det ges inga möjligheter att bedriva en verksamhet på samma villkor som ute i landet. Där hjälper kommunerna sina föreningar eftersom man tycker att de är viktiga och det är därför talangerna lämnar Stockholm och flyttar dit, säger Johan Garpenlov.

Han anser att storklubbarna varit för dåliga på att ligga på och driva sina frågor mot Stockholms stad och kommunerna, men också att politikerna själva borde inse vilken nytta idrotten gör för ungdomarna:

– Åk ut till vilken ishall som helst i Stockholm så är det rena skämtet om man ser till hur den underhålls och vilken miljö ungdomarna och deras ledare tvingas att vistas i.

Det är en pessimistisk bild som ges av Johan Garpenlov och Anders Gozzi. Stockholms hockey blöder men varken politikerna, näringslivet eller supportrarna verkar bry sig tillräckligt mycket. Anders Gozzi är inte ett dugg avundsjuk på dem som nu brottas med frågorna i stället för honom:

– Självt kan jag titta på hockeymatcher i lugn och ro numera. Som så kallad proscout för Winnipeg Jets är mitt jobb att rapportera om spelare till deras general manager. Det är betydligt roligare. 📍

Auktionshuset med något för alla!



Våra experter tar hand om

- Privatpersoner och företag
- Hemvärderingar och dödsbon
- Företagsflyttar och välgörenhetsauktioner
- Kontakta oss idag för gratis värdering eller besök vårt showroom vid Globen



Lauritz.com
A bid better

Lauritz.com Stockholm · Slakthusgatan 22, Globen · Tel 08-68 69 880 · stockholm@lauritz.com
Inlämning och visning mån, tis, ons, fre 11-18 · tors 11-19 · lör 10-15

STOLT NISKER SLUNKER

ornsgatan låg öde.

En bolare strök utmed fasaden till nummer 81 med en pugga i blicken. Din jävla bondepickelhärring, tänkte jag medan jag korsade gatan och fortsatte bort mot Mariatorget. I skuggan vid fontänen stod en glasper, en riktig spetsbuk, och snackade med en haspa från kvarteret mitt emot.

Vid hotellet på andra sidan parken stannade en droska och släppte av en talglymmel som så hastigt han förmådde tog sin väska och sköt upp dörren och klev in i receptionen.

En bösvikt stod i gathörnet och tröck.

I backen upp mot Tavastgatan kom en annan raggfas släntrande, han såg dölsk och illvulen ut när han utan ens ett ögonkast fortsatte förbi honom och in på krogen intill.

– Box gök, utbrast jag plötsligt, när jag drog mig till minnes att en krokodilsk sloker jag råkat hamna bredvid på biograf Victoria för några kvällar sedan var mer kåsen än jag först trott.

I SKYLTFÖNSTRET TILL bokhandeln på Sankt Paulsgatan låg två romaner av en riktig dolk och en diktsamling av en ilpaddig Hampus som jag läst några recensioner av i morgontidningen. Pocker, tänkte jag – kanske ska man vara en riktig braskare och köpa båda böckerna? Men eftersom jag är en typisk mashund gick jag vidare ner mot Götgatan.

– Vaslapperdibus!

En onaskelig pigsnok kom springande från Björngårdsgatan med en lorva hack i häl, de båda gapade och skrek på varandra – hon vrålade ”din jävla smulgråt” efter honom och han svarade henne ”din satans treling”.

En polis uppmärksammade det som skedde. Men han vände dem ryggen och fortsatte på höger sida gatan bort mot Swedenborgsgatan. När han passerade mig hörde jag att han muttrade

något om att ”en brackefenes bolk som han borde inte bete sig som en komplett fläker”.

Ett fönster öppnades. En doll raggfas ropade ”vass busen” till en näspärla som var i färd med att kliva på en cykel som stod lutad mot fasaden och som bevisligen inte var hans egen.

En pes satt på en bänk.

Våra blickar möttes och han nickade bort mot mannen vid cykeln: ”Ingen kåsen padd det där.” Jag nickade tillbaka.

VID SLUSSEN VAR det liv och rörelse. En kvabbig skinnbracka stod i kön till banken när han plötsligt utbrast: ”Galgristare, galgristare” och pekade mot sina ut-och-in-vända fickor och gestikulerade vilt efter en ung flicka, smutsig och slitna, som försvann över kullerstenarna ner mot vattnet. Vid Katarinahissen satt en braskare och slet i sig en medhavd smörgås.

Mycket har jag sett i den här stan, men ingenting går upp emot den etterkvesa som jobbar i godisaffären vid Högbergsgatan. Det stod visserligen en bolk framför mig i kön, men han var vänlig och trevlig och definitivt ingen plompare. Men hon behandlade honom som om han vore en omflåttig och kåsen raggfas.

**MYCKET HAR JAG SETT I DEN
HÄR STAN, MEN INGENTING
GÅR UPP EMOT DEN
ETTERKVEA SOM JOBBAR
I GODISAFFÄREN VID
HÖGBERGSGATAN.**



Jag fortsatte Götgatan fram, backen ner mot Björns trädgård. En pugga, några bolare och en täffsa stod under träden och pratade. En bolk låg och sov en bit bort vid trapporna och en av hans kompisar snubblade lite på hans utsträckta arm när han gick förbi. "Plompare", skrattade hans polare under trädet.

En omflåttig väsling strök runt i parken och slängde blickar. Pocker, tänkte jag.

VID MEDBORGARPLATSEN PÅGICK en demonstration av något slag.

En grupp unga män med svarta och röda banderoller och vita armbindlar stod samlade mitt på platsen och skanderade "storsnorkare, storsnorkare" medan de hötte med knutna nävar i luften. Efter en stund bytte de omkväde och ropade "smulgråt, smulgråt". Efter en kort stund rullade de ihop sina banderoller och skingrades. De flesta av dem gick Folkungagatan ner.

Under bron vid Skanstull spelade några pojkar och flickor fotboll. "Klem", sa en pojke till en annan då han låg ner och höll om sin vad efter att ha fått en spark. "Din pappa är ett bolk och din mamma en säck och du är en nisker slunker", svarade den liggande pojken. "Etterkvesa", svarade pojken. "Talglymmel", sa den andre.

En flicka gick emellan dem innan det blev bråk.

– Box gök, nu spelar vi klart.

Pojkarna tog i hand och matchen fortsatte.

Jag gick vidare över bron mot Gullmarsplan. Böjd över räcket stod en sloker och spottade ner i vattnet. Jag kände igen honom från mitt kvarter. Han mamma är en riktig haspa och hans pappa en raggfas. Vi hälsade när jag passerade.

Solen var på väg ner, jag stannade till på bron, vände mig om och blickade tillbaka in mot stan. "Vaslapperdibus" var det första ord som dök upp i min tanke. ☺

FOTNOT: För ordförståelse hänvisas till ett kraftordslexikon från artonhundratalet.

FRYS INTE I ONÖDAN



Woolpower Lite set

▲ Mjukt och smidigt underställ för aktiva dagar året om. Den är tillverkad av värmereglerande och ventilerande merinoull som ger skön komfort. Tillverkat i Sverige.



NATURKOMANIET

GÄVLE | GÖTEBORG | HALMSTAD | HAPARANDA | HELSINGBORG
JÖNKÖPING | KARLSTAD | KRISTIANSTAD | LINKÖPING | LULEÅLUND
MALMÖ | NORRKÖPING | STOCKHOLM | SUNDSVALL | UPPSALA
VÄSTERÅS | ÖREBRO | ÖRNSKÖLDSVIK | ÖSTERSUND

WWW.NATURKOMANIET.SE





Medborgarplatsen symboliserar både det "gamla livet" och det "nya" för Augustin Mirea. Han kommer hit så fort han har en stund ledig. Här tänker han på det som varit och det som kan bli. Eller bara lyssnar på musik och dricker kaffe. BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

MIN PLATS

Man brukar säga att alla vägar leder till Rom, jag säger att alla vägar leder till Medis. Det är som en magnet. När jag inte har något att göra går jag alltid hit, köper en kaffe på 7-Eleven, träffar vänner här, tittar i butiker, laddar batterierna och tar en promenad i området med musik i lurarna – ofta klassisk musik eller Lugna favoriter, men också hiphop och åttio-talsmusik, det är olika.

Det är finast här på sommaren, men på kvällarna på vintern kan man se barn, pappor och mammor åka skridskor på isen mitt på torget.

När jag nyligen hade flyttat till Stockholm bodde jag här i närheten, på hotellhemmet Pelikanen och på Stadsmissionens boende Bostället. Brukade äta på Stadsmissionsgården och sedan gick vi hit till parken och drack lite. Det här var mitt område när jag var dålig, när jag hade problem. Men man kan också säga att området fick mig att vak-

na. Det var här jag drack, var nära att dö och sedan slutade dricka.

Ibland sitter jag här och tänker på det jag gjort i det gamla livet och vad jag vill i det nya. I framtiden skulle jag vilja ha en utbildning och lära mig att skriva på svenska. Jag är från Rumänien, har bott i Sverige i flera år och kan prata svenska, men de flesta jobb kräver att man också kan skriva. Men jag tycker om att komma till det arbete jag har nu. Förutom att sälja Situation Sthlm vid Brommaplan jobbar jag tre dagar i veckan på café Piccolino i Kungsträdgården med att diska och servera mat. Det är viktigt att ha något att göra så att man inte gör en dumhet igen. Jobb ger även en trygghet genom att jag betalar skatt och kan få pension när jag blir gammal.

Medis är också en trygghet, på ett annat sätt förstås. När jag kommer hit är det som att någon öppnar dörren och säger kom in och sitt här. ☺

Stockholm har antagit block-överskridande hemlöshetsstrategi

SOCIALBORGARRÅDET: "DET ÄR HISTORISKT"

SOCIALBORGARRÅDET Anna König Jerlmyr (M) och oppositionsrådet Roger Mogert (S) är överens. De har båda skrivit under på en femårig hemlöshetsstrategi som nu socialnämnden har röstat igenom.

Den 1 januari börjar Stockholms stads första blocköverskridande hemlöshetsstrategi att gälla.

– Vi har sagt att den här frågan inte förtjänar att vi strider partipolitiskt, den här frågan förtjänar att vi enas kring en gemensam syn på hur vi ska motarbeta hemlöshet, säger Anna König Jerlmyr. Jag skulle vilja säga att det är en historisk händelse att vi har enats om en strategi och vilka insatser och satsningar som behövs framöver.

Strategin sträcker sig till och med 2019 och har tre utgångspunkter:

- förebyggande insatser,
- att möta den akuta hemlösheten,
- steget vidare till eget boende och sysselsättning.

Vid framtagandet av strategin har man tittat på forskning och erfarenheter från andra huvudstäders hemlöshetsarbete.

Alla partier i socialnämnden röstade för hemlöshetsstrategin, förutom Miljöpartiet. Gruppledare Stefan Nilsson (MP) tycker att strategin har flera brister.

– Det som sticker ut mest är att det inte står nåt om en nollvision för barnvräkningar. Den frågan behandlas inte separat och det tycker vi är en jättestor brist, säger han.

ANNA KÖNIG JERLMYR delar inte hans uppfattning om att frågan inte får stort utrymme.

– Det är självklart en mycket prioriterad uppgift som vi jobbar aktivt med. Vi har vräkningsförebyggande strategier och rutiner som bland annat handlar om uppsökande arbete när barn finns med i bilden, säger hon och tillägger att det ser ut att bli rekordlåg antal barn som vräks i Stockholm i år.

Enligt Kronofogdens statistik vräcktes 13 barn under första halvan av 2013.

Anna König Jerlmyr menar



DANIEL OLSEN

Exempel på delmål i strategin

EN PLAN UPPRÄTTAS som innehåller den hemlösa personens mål och delmål för boende och försörjning. **ALLA SOM HAR VARIT AKUT HEMLÖSA** mer än en månad erbjuds beslut om minst sex månaders boende. **EN UPPSÖKARE/CASE-MANAGER** kopplas in om en person är akut hemlös och saknar kontinuerlig kontakt med en stadsdelsförvaltning/enheten för hemlösa. **UTBYGGNAD AV STÖDBOENDEN** och gruppboendestäder enligt SoL och LSS. **SAMLIGA SOM RISKERAR** att förlora sin bostad erbjuds individuellt behovsanpassat stöd i eller utanför lägenheten. **RUTINER FÖR ATT HEMBE-SÖK FINNS** när det framkommer en hyresinbetalning som rör familjer eller vårdnadshavare med barn är försenad.



MP STEFAN NILSSON

Stefan Nilsson.

dessutom att en nollvision inte skulle garantera att barn inte vräks.

– Det är ofrånkomligt att vi har familjer som hyr i andra hand i Stockholm som vi inte känner till. Som uppdrag först när hyran inte är betald och vräkning är ett faktum, säger hon.

Stefan Nilsson tycker också att modellen Bostad först borde ha fått mycket större utrymme i strategin. Modellen innebär att en hemlös person får en lägenhet utan att först behöva leva upp till krav på till exempel drogfrihet.

– Det finns både svensk och internationell forskning som visar att Bostad först är väldigt effektivt. Det är olyckligt att man inte är tydlig med det i strategidokumentet och att man

inte förverkligar Bostad först på ett bredare sätt och inte bara för en liten grupp, säger han.

Anna König Jerlmyr säger att Bostad först ska utvecklas, men inte i den omfattning Stefan Nilsson önskar.

– I årets budget fördubblas vi antalet lägenheter i projektet från 30 till 60. Det skulle vara ansvarslost att växla upp till hundratals lägenheter för snabbt. Vi tror att Bostad först är en bra modell, men inte för alla. Det finns personer som till exempel efterfrågar nån slags gruppboende för att man inte vill bo ensam. Sånt måste vi också titta mer på framöver. Det behövs individuella lösningar.

MARIA HAGSTRÖM

Brukarföreningen utbildar om hepatit C

Kunskapen om hepatit C måste bli bättre. Det tycker Svenska Brukarföreningen, SBF, som nu startar Brukarakademien och har tagit fram utbildningspaketet "Liver or Die: ingen lever utan lever"

I slutet av januari hålls den första tredagarskursen i Stockholm – 27, 28 och 29 januari.

– Vi måste börja prata mer om hepatit C och förstå hur viktigt det är att hålla sig frisk, säger Louise Persson, projektansvarig för Liver or Die.

Varje år får 2 000 människor i Sverige sjukdomen, de flesta är människor som har injicerat narkotika. SBF anser att kunskapen om hepatit C är för liten bland brukare, men också att professionen alltför ofta har för liten kunskap om brukarnas livsvillkor och vilken betydelse det har för att kunna bedriva framgångsrik vård och omsorg. Därför är kursen öppen för både brukare och yrkesverksamma inom till exempel beroendevård och socialtjänst. På så sätt kan man mötas och ta del av varandras erfarenheter samt få mer kunskap om sjukdomen. Tanken är att de som gått kursen ska sprida kunskapen vidare till andra, att man "utbildar utbildare".

Inför uppstarten med Brukarakademien har SBF samarbetat med bland annat Karolinska Institutet och Uppsala universitet. Internatkursen kommer att hållas några gånger per år, men det finns också en enklare webbaserad utbildning som är öppen för alla på hepatitportalen.se

SBF ska dessutom starta en hepatit C-förening för narkotikaanvändare och har gjort en dokumentärfilm om hepatit C: *Den gömda glömda farsoten*.

MARIA HAGSTRÖM

22

barnvårdsutredningar har social- sekreterare lämnat över till politikerna i Tyresö. Socialsekreterarna fick nog av sin arbetssituation och högar som växer. Nu får ansvariga politiker i stället fatta beslut i fallen, där det bland annat finns misstänkt barnmisshandel. Det satte press på politikerna och situationen ska nu lösas med timanställd extrapersonal och inhyrda konsulter samtidigt som man försöker rekrytera fler socialsekreterare.

MINA DRÖMMAR

ETT GARAGE ATT MEKA I

ETT GARAGE, STORT nog att kunna meka med en bil i. Eller för två bilar. Det är vad Tommy Jansson drömmer om. Att kunna köra in bilen, skruva och greja med den och avbryta när man vill, stänga garagedörren och gå därifrån. För att fortsätta nästa dag.

– Det funkar inte nu, jag kan inte stå på gatan och meka. Och på OK-macken kostar det 90 spänn i timmen och då måste man slutföra det där och då. Jag skulle vilja ha ett lite längre projekt, säger Tommy Jansson.

Projektet skulle helst vara en amerikanare.

– En Cheva 55, en cabriolet, precis som jag hade förr. Jag tycker om den modellen och den är nostalgig. Jag hade väldigt roligt med den.

Han var en ung raggare när han köpte sin Cheva 55 för pengar han tjänade som bilmekaniker.

– Tippade av karossen från ramen, svetsade bort all rost och renoverade motorn. Borstade ramen ren och målade den svart. Det var faktiskt min morsa som sprutlackerade den bilen. När jag var liten jobbade hon på Ericsson och sprutlackerade elskåp. Sen blev hon hemmafru och tog hand om min brorsa och mig, men hon hade kvar det där i fingrarna och målade därför bilen åt mig. Den blev jättefin, röd och vit.

Det var vid sommarstugan på landet bilintresset startade, liksom drömmen om att hålla på med bilar, tack vare den sex år äldre brorsan. Tommy Jansson tog efter honom. När storebrorsan inte längre ville ha sin cykel tog lillbrorsan över. När storebrorsan inte längre körde sin lätta motorcykel var det lillbrorsan som satte sig på den. Och när den äldsta sonen Jansson gått över till bilar och köpt en Ford 1937 års modell som han renoverade fick den yngre sonen Jansson vara med.

– När vi var ute på landet höll han hela tiden på med den. Det var så



jag också började tycka om bilar. Pappa hade byggt ett garage för att kunna ställa in sin bil där, men brorsan tog över garaget. Och när brorsan flyttade hemifrån flyttade jag in där. Pappa garvade åt oss och åt att han aldrig fick använda garaget han byggt.

FÖRSTA BILEN KÖPTE Tommy Jansson när han var 15 år, hade gått klart 9 år i skolan och börjat som lärling hos en bilmekaniker.

– Jag kunde inte köra bil, jag kunde bara meka. Så jag parkerade bilen i ett villaområde i Bromma där vi bodde och övningkörde om nätterna. Jag vågade inte köra på dagarna. Det var ettans växel, full gas, hackade fram tills jag fick i tvåan.

Men han blev påkommen av pappan en natt och tvingades att göra sig av med bilen.

– Men jag köpte genast en ny bil, säger Tommy Jansson och skrattar åt minnet. Då köpte jag faktiskt min första amerikanare, en Ford Custom.

Men så mötte jag farsan när jag körde den också och då var det kört igen.

Den här gången lyckades han övertala pappan att få ta med den till landet och i alla fall meka med den. I smyg köpte han ännu en bil som han körde med.

– Jag tycker om att köra bil i dag

slutade festa så småningom och skaffade familj, men jag fortsatte. Sen kom drogerna in i bilden. Jag har många gånger funderat på hur jag hade haft det i dag om jag aldrig klivit på det där. Hade kanske haft god ekonomi, ett litet hus, familj och råd att hålla på med bilar. Det jag strävar

JAG HAR ÅKT BAKLÅNGES SÅ JÄVLA LÅNGE, SÅ NU SKA JAG ÅKA FRAMÅT. FÖRHOPPNINGSVIS I EN AMERIKANARE

också. Jag har körkort och har varit jätterädd om det hela tiden och sett till att jag aldrig kört på fyllan eller drogpåverkad.

Drickandet kom in mer och mer under åren som raggare.

– Det var en jätterolig tid. Men det var mycket fest i raggarkulturen. Många av mina gamla kamrater

efter nu, som känns verkligt, är att hålla mig nykter och drogfri och få ett förstahandskontrakt. Jag har åkt baklänges så jävla länge, så nu ska jag åka framåt. Förhoppningsvis i en amerikanare i framtiden. Eller i en trimmad Audi.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MARC FEMENIA**

CITAT

/// Jag hade en nykter och drogfri period på 17 år förut. Då gick jag på buggkurser och var ute och dansade varje helg. Jag och min tjej har snackat om att gå en kurs och börja dansa igen.”

/// Jag försöker få igenom en skuldsanering. Då blir det fem år med vatten och bröd, existensminimum, men sen är jag skuldfri. Det är en förutsättning för att jag ska få en lägenhet.”

/// Jag tränar på gym för att orka leva och ha roligt i framtiden. Kör styrketräning och konditionsträning på Sats. Jag tjänar ihop till gympengarna genom att sälja tidningar.”

MED EGNA ORD

POESI & KORT SAGT

På kontoret

● Om ni har räknat med löneförhöjning – så har ni räknat fel
Och folk som inte kan räkna, har vi ingen användning för – ni är avskedad!

LEILA

Av ingenting

● Av ingenting kan ingenting bli någonting
Vad var det jag sa nu för någonting!????

GÖTE

På stranden

● Elefanten och myran ska bada.
Då säger elefanten: jag har inga badbyxor.
Då svarar myran: men, du kan få låna mina...

LEILA

Ur grönskan 2...

Glad som en lärka hon trallar en sång
Midsommarstång – natten är lång
Blomsterkrans – midsommardans
Brunbrända ben – inte bli sen
Lek blir till allvar med buller och bång
Logen är trång – midsommarstång

LURKEN

LÄS MER

hemlos.situationsthlm.se

På lek

● När jag var på Leksaks- & samlarmarknaden på Åsö gymnasium tänkte jag på vad dagens barn och ungdomar leker och roar sig med. I de flesta fall är det datorer och annat elektroniskt tjafs de ägnar sig åt. Under min ungdom såg leksakerna ut som leksaker – de gick till och med att leka med om det blev ett strömavbrott.

Dessutom möjliggjorde den tidens leksaker och lekar fri fantasi, att gå sina egna vägar i lekandet, helt analogiskt.

Dagens tekniska "leksaker" har mer eller mindre utstakade vägar som du är tvungen att följa, det går inte att hitta på egna vägar i fri fantasi som spelutvecklaren inte har tänkt på. Eftersom de tvingas att följa förprogrammerade digitala vägar som någon annan har tänkt ut åt dem och skapat så har de inget eget hitte-på-tänk.

Det måste ju vara så att de tekniska "leksaker", som datorer och sån skit, hämmar kreativiteten hos dagens unga. Vad kommer hända i framtiden och vad kommer hända med framtidens vuxna, den dagen då det krävs kreativitet och ett eget tänkande?

FILUREN FIFFIKUS

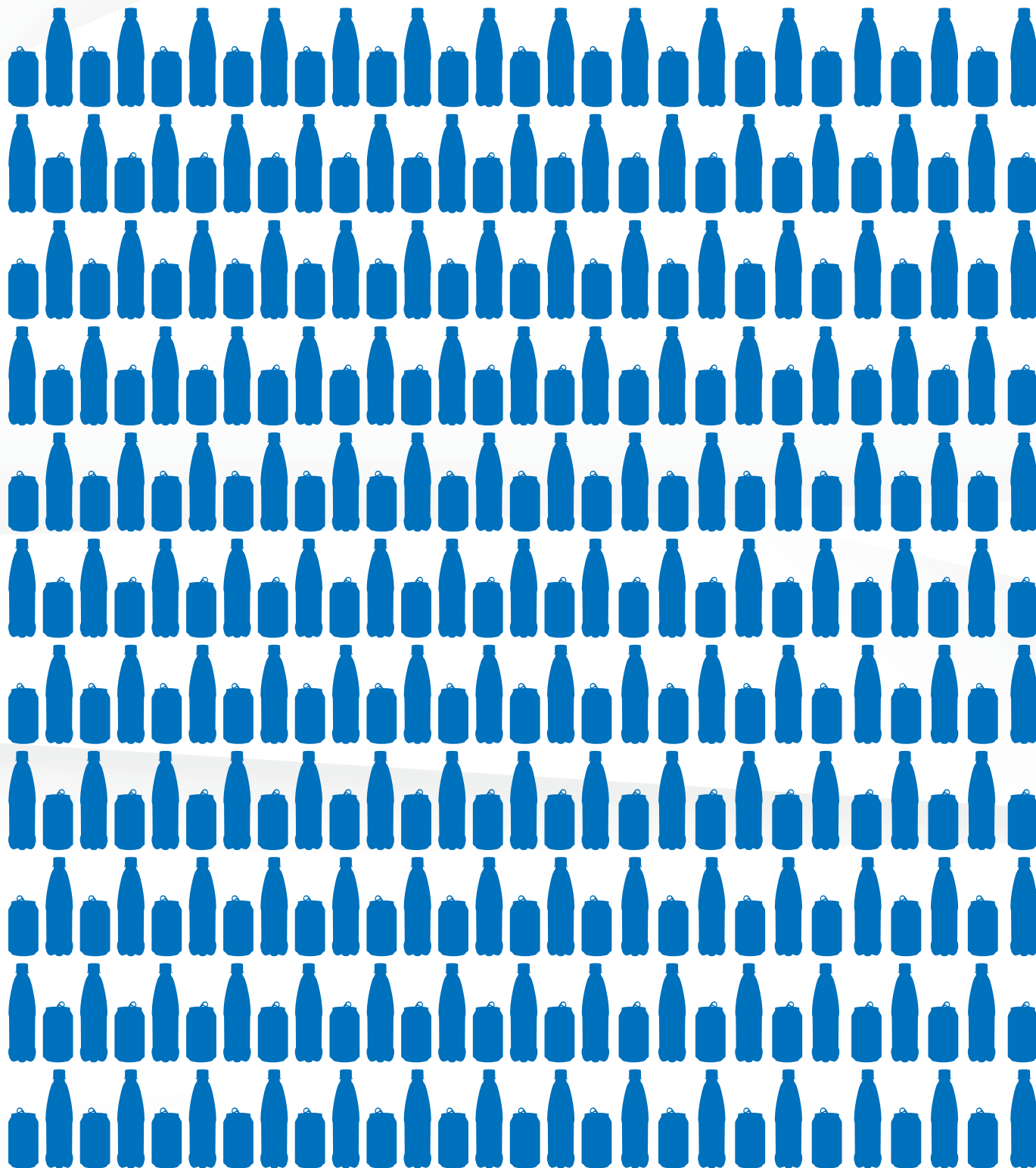


DAG PELVING

Bli företagsprenumerant!

Som företagsprenumerant stödjer ni Situation Sthlm i arbetet med att ge hemlösa människor sysselsättning och arbete

Ring 08-545 953 94 eller mejla info@situationsthlm.se



Har du mycket pant? Vi gör jobbet åt dig.

På vår pantmottagning i Kungens Kurva kan du lämna in hela påsar med pant. Pantmaskinen räknar panten och pengarna sätts automatiskt in på det kontonummer du anger. *Låter inte det som ljuv musik?*



PANTAMERA
Att återvinna är en hit

ÖPPETTIDER MÅN-TOR 10:00 - 18:00 & SÖN 10:00 - 16:00 ADRESS PYRAMIDBACKEN 6, 147 75 KUNGENS KURVA TEL 08 - 740 79 09

MED EGNA ORD

KORT SAGT

Fyra kors till Black Sabbath

● Showen börjar vid niosnåret och inleds med "War Pigs".

Tony Iommi, Geezer Butler, Ozzy Osbourne och trummisen Tommy Clufetos dundrar på tyngre än någonsin.

Tommy Clufetos är den enda som inte tillhör originaluppsättningen men har spelat med Ozzy under hans senaste soloturné.

Detta följs av låtar som "Into the Void", "Under the Sun", "Snow Blind" och "Age of Reason" från deras nya skiva 13.

Därpå kommer det tyngsta jag har hört på mycket länge i form av låten "Black Sabbath". Det är så att man får ståpåls. Detta följs av "N.I.B.", med de klassiska textraderna "Look into my eyes you'll see who I am. My name is Lucifer, please take my hand". Sen fortsätter det i samma tunga anda med "Fairies Wear Boots" och ett hejdunderande trumsolo. Sen får vi inte glömma "God is Dead", också den från deras senaste alster 13.



Black Sabbath.

Naturligtvis får vi inte glömma klassikerna "Iron Man", "Children of the Grave" och avslutningsvis deras mest kända låt, "Paranoid".

Ljudet har i andra medier fått väldigt dåligt betyg, likaså Ozzy's sång. Men jag varken ser eller hör något fel på någon av dom båda. Eller så var jag så jävla glad över att få se dom ännu en gång, förra gången var på Roskilde-festivalen 1998, att jag helt enkelt förträngde just det, denna gång.

Det här var det bästa jag sett på väldigt länge. Gitarristen Tony Iommi lider av lymfkörtelcancer och får strålbehandling mot detta.

Tyvärr antar jag att på grund av det blir detta grabbarnas sista turné.

Betyg – fyra av fem uppochnervända kors.

MARKKU



POSSAURA OCHOA/CREATIVE COMMONS

Lurkens dikter

En fråga till Er...

- Till Er, vällingdrickare som regerar
Till Er, som stampar, trampar
cykelpedal med hålfot
Till Er, andefattiga medelmåttor

Ni, som står ut
Ni, som betalar utan prut
Ni, anpassningsbara

Med Marimekko-kalsong
Med Iergryta le Creuset
Med Twitterkonto på internet

Som jag betraktar
Som jag föraktar
Som jag högaktar

Tack, Ni klarar Er roll bra.
Men hur?
Hur fan står Ni ut?

Ömkan (till Emma & Johan)

- Jag ramlar, jag famlar i ett glimrande mörker
Jag vevar och trevar i avgrundens djup
Bottenlös sjö. Är det här jag ska dö?
Gjorde ju läxan, om än lite sent
Vad blev det av livet?
Sopsäck.

Mitt hus där jag bor

- I ett evinnerligt rus har jag byggt mitt hus
Ser ni det?
Det där utan väggar, utan golv,
utan tak?!
Nåja, där är i alla fall mitt lilla gemak.

Om du vann en miljon?

- (På dalmål)
– Ja, då skulle jag åka jorden runt.
– Först skulle jag åka till Thailand; och där skulle jag äta en sån där orm som smakar lite som kyckling ungefär. Men inte för starkt... Nä, man vill ju inte få ont i magen redan första stoppet.
– Och sen... sen skulle jag åka till Florida och äta sån där krokodil eller alligator eller vad det heter. Som också smakar lite som kyckling vad jag hört; fast lite segare det förstår man ju...
– Och sen... sen skulle jag åka hem.
– Vadå? Två stopp? Jorden runt är väl jorden runt?!
– Man vill väl inte vara helt slut när man kommer hem.
– Nä, jorden runt är jorden runt...

Annon

- Arbetslös, hemlös 43-årig alkoholiserad rökare söker jobb och bostad.
Ref. finns men dom är j-ligt gamla.
jsjlände@hotmail.com

EQ-fiskmå

- Akta dig för empatipredikanten
Det är hon som är den värsta varianten
Hon som inte kan fela låtsas gilla
Nelson Mandela

Akta dig för värsta sortens mänska
I behov av att undervisa
Skola dig till en förevisad känsla

Akta dig för dessa typer
Som föreläser i evighet
De är de som är omsorgens polyper

Har utbildats i mänskliga företeelser
Fast kan aldrig förstå att
Igenkännandet ligger på en annan nivå

För länge i utanförskap

- JAG ÄR SÅ JÄVLA ARG
SÅ IN I HELVETES FÖRBANNAD

FINNS DET INGA STÖRRE BOKSTÄVER
PÅ DEN HÄR JÄVLA DATAN

JÄVLA SKITSAMHÄLLE
HELVETES JÄVLA SKIT

OCH DOM DÄR JÄVLA SOCIAL...
... vad heter dom nu... jo...
MODERATERNA

JÄVLA SOCIALMODERATERNA

LURKEN



HAMMARBY
BANDY



Foto: Stefan Bertolotti

HAMMARBY BANDY HÄLSAR ALLA VÄLKOMNA TILL ZINKENS DAMM!

Kommande hemmamatcher

Onsdag 3 januari 19.00

Hammarby – Vetlanda BK

Fredag 10 januari 19.15

Hammarby – Sandvikens AIK
(Tele2 Arena)

Onsdag 15 januari 19.00

Hammarby – IFK Kungälv

Fredag 7 februari 19.00

Hammarby – Västerås SK

Tisdag 11 februari 19.00

Hammarby – Kalix Bandy

Hammarby Bandy

– Svenska mästare
2010 och 2013

Zinkensdamms IP
Södermalm

**ZINKENTÄLTET
ÄGS AV HAMMARBY BANDY**

Den perfekta bandyuppladdningen
börjar på Zinken! www.hammarbybandy.se

MEGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Lurad spelare

● Tittade på fotboll på en storbilds-tv och vad såg jag – en spelare som pratade i mobiltelefon. OBS! Jag hoppas att jag såg fel. Jag hade bara druckit en halv öl. Men tänk om jag såg rätt?

DAGGE

Förintelse eller fred

● Du sitter framför tv:n och ser krig och svält. Du mår illa när du ser barn som bränns.

Du stänger dina ögon, du vågar inte se.

Men sen tänker du, så kan det aldrig bli

Förintelse eller fred.

God natt sov gott sa du till dina barn.

Du drömmer mardrömmar om dina barn.

Du känner dig skyldig, det kunde ha varit dom.

Som låg där och plågades, tänk om.

Förintelse eller fred.

Vi måste kräva stopp på statens vapenexport.

Kräva att alla vapen kastas bort. Total förintelse eller fred.

Det är upp till oss att bestämma det.

Förintelse eller fred.

MARKKU

Tankar inuti våra hjärnor

● Grubblar ofta på smått och stort.

Ganska ofta kan jag tro, vad var det nu igen...

Vänta, jag borde ha det på tungan. Så vips, har man glömt igen.

Inte igen, så börjar man där man slutade eller...

Ja, vad tror du?

GÖTE



FREDRIK SANDERBLOTT

Vart är vi på väg?

● Folk blir bara mer våldsamma, behandlar sina medmänniskor med förakt, speciellt de som redan är nersparkade, psykade och utslängda från det samhälle som är de som borde hjälpa dessa ensamma människor.

Jag ser mig omkring med gråt i ögonen när jag ser alla dessa psykotiska, hemlösa, beroendemänniskor som dör omkring oss varje dag liggande i sin egen skit. När jag frågar de ansvariga myndigheterna så får jag svaret att det finns inga resurser att hjälpa dessa ensamma, olyckliga människor som inte ens har något hopp kvar. De kryper fram på sina blodiga knän medan det fina folket går förbi och skakar på huvudet och tycks tro att det är de krypandes eget fel att de lever som tomma skal.

Det sägs att själen är odödlig, men när jag ser mina medmänniskor i deras misär så kan jag bara konstatera hur fel dom har.

Jag mår illa över vad vi har blivit vi svenskar och jag vet att våra föräldrar, far- och morföräldrar ser ner på oss och skäms.

JOHN MISTENIUS

Namn: George Thomson
Född: Den 12 november 1942 i Skottland



Meritförteckning

- 1942 Föds i Motherwell. Fattig uppväxt, sov 2-3 personer i samma säng
- 1946 Börjar skolan i områdets snobbigaste skola. Blir mobbad för mina trasiga kläder.
- 1958 Blir jockeylärling i Newmarket.
- 1960 Vinner mitt första lopp som jockey
- 1964 Träffar en kille på puben som erbjuder jobb i Sverige
- 1965 Får jobb på Täby Galopp. Tränar hästar och tävlar. Karriären går uppåt
- 1972 Gifter mig i Täby och sonen föds
- 1974 Får en dotter
- 1991 Köper gård. Planerar att satsa på egna hästar, men stöter på massa problem. Börjar dricka.
- 1993 Äktenskapet spricker. Separerar. Dricker ännu mer. Flyttar till egen lägenhet i Rimbo
- 1994 Blir vräkt. Flyttar in på härbärke. Alkoholiserad
- 1996 Blir uppsagd från jobbet som busschaufför på grund av mitt drickande

- 1998 Åker till Skottland. Supandet blir bara värre då sprit är så lätt att få tag på. Nervsystemet förstört av alkohol, måste gå med rullator
- 2001 Flyttar tillbaka till Sverige, jobbar på en hästgård. Super i smyg. Kroppen och hjärnan skadad av alkohol. Sporadisk kontakt med barnen
- 2004 Köper bil. Sover i bilen och på härbärgen.
- 2012 Flyttar in på referensboende i Älvsjö, träffar min nuvarande sambo på Täby Galopp. Har varit nykter i fyra år och slutade nyligen snusa.
- 2013 Säljer Situation Stockholm vid ICA Stopp i Täby.

DET ÄR INTE VEM SOM HELST SOM SÄLJER SITUATION STHLM

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

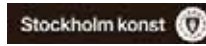
Peter Laursen (peter@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 96



better work, better life







STEEN STRÖM SVERIGE AB



STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING
www.bostad.stockholm.se



Svensk Rikstäckande Butiksservice

Stockholmshem



VALLENTUNA FOTVÅRDSKLINIK

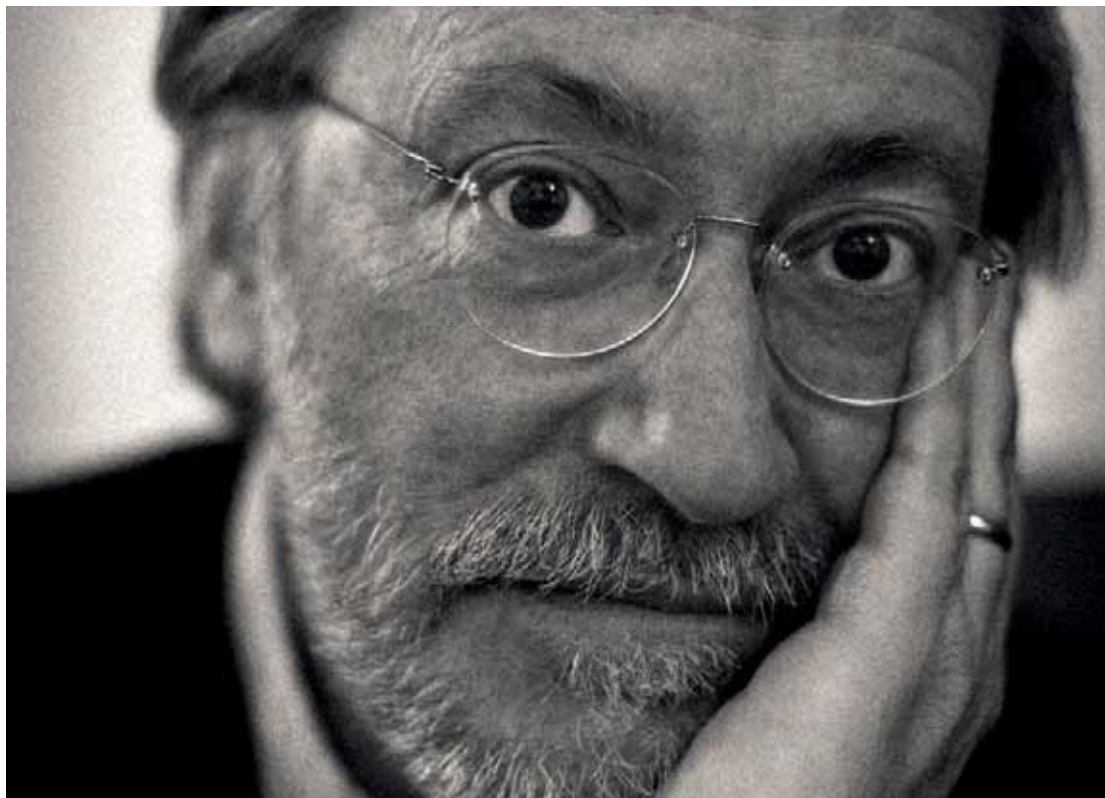


Svensk Fjärrvärme



50%! För att någon ska slippa sälja sin kropp

SITUATION
S T H L M



HÅKAN ELDFORS

Niklas Rådström har roligt på jobbet

TEATER NY BEARBETNING AV MÄSTAREN OCH MARGARITA PÅ DRAMATEN

I **MITTEN AV** januari är det stort, bisart och djupt allvarsam väsen på Dramaten. *Mästaren och Margarita* visas. Romanen skrevs i Moskva av Michail Bulgakov. Den blev färdig 1938, en tid då man i Stalins rike riskerade nackskott för långt lindrigare förseelser än en blodig satir över Sovjetsamhället. Boken kom ut först under andra halvan av sextioalet och lästes av en tonårig Niklas Rådström. Det var en självklarhet för alla unga litterater, boken var kult. Niklas Rådström har dramatiserat romanen för Dramaten.

Hade du roligt på jobbet, Niklas Rådström?

– Absolut. Har man läst boken så vet man ju att den är otroligt innehållsrik, med en oerhörd massa infall och uppslag. Att koka ner den till två och en halv timmes teater är ett jättejobb.

En av rollerna är den stora, svarta katten Behemot, Djävulens följeslagare, beväpnad med revolver. Hur löste Niklas Rådström den gestaltningen?

– Ja, du, det får man se på teatern, inte sant?

Om det är ett jättejobb att dramatisera den svindlande romanen *Mästaren och Margarita* så är Niklas Rådström inte ovan vid jättejobb. Han har gjort en diktsvit i tre akter av Dantes *Den gudomliga komedin* och skrivit en bok som heter *Boken* och återberättar Bibeln, hela Bibeln. Han har dramatiserat *Don Quijote*.

Är *Mästaren och Margarita* lik *Don Quijote*, med tanke på alla dessa infall och uppslag, det ofta bisarra?

– Nej, *Mästaren* är en uppgörelse med ett fruktansvärt samhälle. När Satan kommer till stan vänder han upp och ner på allting. Det har snarare likheter med Bibeln i så fall.

Satan kommer i skepnad av trollkarlen Woland, en rätt charmerande figur, som så småningom lyckas sända halva rollistan till mentalsjukhus. I rollistan finns också Pontius Pilatus, svårt härjad av ångest över domen mot Jesua Ha-Notsri (Jesus från Nasaret på arameiska, hans eget språk).

VI SKULLE OCKSÅ BEHÖVA EN WOLAND SOM KOM HIT OCH VÄNDE UPP OCH NER PÅ HELA RASKET

Mästaren är inspärpad på dårhuset, Margarita är hans trogna älskade.

Att romanen är en fasansfull spegling av sitt samhälle står helt klart. Sovjets härskare vågade aldrig se sig i den spegeln. Men har verket något att säga oss i 2013 års Sverige?

– Definitivt. Vi har också ett absurt system med ständigt växande klassklyftor, med somliga människor som ställts under och utanför allthop och andra som svävar så ofattbart högt över dem. Vi skulle också behöva en Woland som kom hit och vände upp och ner på hela rasket.

DAVID BOGERIUS

REDAKTIONENS
TIPS



ULF STOLT

Laleh "Goliat"

LÅT Det finns sånger som tar en bort. Tillbaka. Som riktar om ens blick och tankar och skalar bort och lyckas synliggöra någon sorts oförorenat tankegods.

Laleh vägar i tanken vara precis så flummig och naiv och idealistisk och självklar som bara ett barn kan vara. Men det som är textens styrka är att hon aldrig viker sig, aldrig vänder bort blicken, aldrig uttalar det vemod som vilar i mellanrummet mellan rösterna som sjunger orden – en vuxen kvinnas – och det faktum att det hon sjunger om aldrig kan bli mer än en utopisk dröm.

Melodin ganska rak och enkel för att vara en Lalehlåt. Sagolikt vackert arrangerade köror. Och sedan den där förmågan att få låten att kännas episk och storslagen.

Minst lika stor som Goliat.

MARIA HAGSTRÖM

Nima Sarvestani och Maryam Ebrahimi Frihet bakom galler

DOKUMENTÄR Filmen tar oss med bakom murarna på det afghanska kvinnofängelset Tkhar. Fångarna har fått flera års fängelse för att de har flytt från misshandlande män, kontroll och tvångsäktenskap eller med den de älskar.

Vi får ta del av kvinnornas och deras barns vardagsliv i fängelset, med värme, kärlekslängtan, sorg, glädje, dans och sång, gräl och vänskap. Det är en imponerande och stark skildring av en annars okänd värld, men som också säger mycket om kvinnors situation utanför fängelsegaller. Och som ställer frågan: Var finns det egentliga fängelset – innanför murarna eller på utsidan?

Filmen finns på SVT Dox. Går också att hyra.



Närmar sig svåra ämnen

AK von Malmberg

Hens Majestä
AK von Malmberg

★★★★½ När AK von Malmberg debuterade på svenska med den hyllade skivan *Vår tids rädsla för AK von Malmberg*, 2009, positionerade hon sig som ett slags modern, glittrig Evert Taube eller Cornelis Vreeswijk. Förvaltande en visskatt, men på egna stadiga ben, sjöng hon samtida om storstäder, ångest, längtan, lust och stränder som inte tycktes ha något slut.

Jag älskade den. Likaså det "okammade" omslaget där en naken AK obekymrat omfamnar en långhårig, stor katt – som, tja, vilken gubbe som helst.

Men medan *Vår tids rädsla för AK von Malmberg* var en väldigt vital, färgglad och ljus skiva så är uppföljaren *Hens Majestä AK von Malmberg* en mörkare historia. Förstasingeln "Ljuset", en duett med Ane Brun, till trots.

Det är en skiva som närmar sig svåra ämnen, exempelvis depression och självmordstankar. Samtidigt kröns de avklädda texterna med stundtals pampiga arrangemang. Inför släppet av skivan säger AK: "Det är så otroligt vanligt med känslor av otillräcklighet, sorg och livstvivels."



Jag är mycket hellre en människa som står för det, än någon som bara visar upp en fasad."

Lite så är skivan med – oputsad,

inte överproducerad. AK von Malmberg gömmer sig inte bakom några lager. Det är fint.

ALEXANDRA SUNDQVIST

MUSIK

EP:s Trailer Park

Cover my Heart Vol. 1

★★½ Många är de artister som valt ett knippe sånger de haft som resekamrater i livet och gjort sina egna tolkningar av dem. Eric Palmqwist och hans Trailer Park vill inte vara sämre.

Det man måste beundra är modet i låtvalet som vandrar mellan Dio, Cyndi Lauper, Morrissey, Bruce Springsteen och Eurythmics plus en handfull artister till. Och på sina håll funkar det sköra och spröda sättet de flesta låtar framförs på riktigt bra, som "Holy Diver" och "Boys of Summer". Men det blir efter en tids lyssning en väl repetitiv ljudbild och idé. Och vissa av låtarna – "Dancing in the Dark" och "When Tomorrow Comes", exempelvis – slaktas tyvärr rejält. Modigt. Men inte helt lyckat.

ULF STOLT

Nina Persson

Animal Heart

★★★★ Nina Persson har, i olika bandkonstellationer (The Cardigans, A Camp), sålt över femton miljoner album. Men först nu går hon solo – med albumet *Animal Heart*.

Titelspåret på skivan, tillika första singeln, är också den absolut bästa låten. Man anar en längtan bort – bort från stadens likriktade gator – till något annat.

Den känns.

Men jag skulle inte kalla resten av Nina Perssons soloalbum för särskilt oväntat. Det låter precis som man kan förvänta sig. Och skivan känns just därför lite tråkig.

ALEXANDRA SUNDQVIST



Gasoline Stars

Good Looks Bad Behaviour

★★½ När ännu ett "nanana" följs av ett "wohoho" kan man nästan tro att det är Magnus Uggla som är den största inspirationskällan och inte pudelrockband som Poison och White Lion.

Men Göteborgskvartetten Gasoline Stars kommer undan ändå tack vare sin ungdomliga entusiasm och snygga melodier som "Weekend".

Band som spelar snäll hårdrock brukar inte framstå som så här genuina.

Förmodligen beror det till stor del på att Hardcore Superstar, Götets stora band i genren, är en bra förebild.

DAVID BOGERIUS

FÖRPROGRAMMERADE



TJAND ÖHLER & KRAFTWERK

Konsten som Kraftwerk

KRAFTWERK INLEDER KONSTÅRET

på Moderna museet 22 januari med en aningen nedbantad version av den tredimensionella utställningen "1 2 3 4 5 6 7 8" som visades på Moma i New York förra våren. Och ger i samband med att utställningen öppnar – i stället för att som då framföra musiken live i samband med utställningen – fyra konserter på Cirkus, samtliga sedan länge utsålda.

För den hängivne cyklisten Ralf Hütter – i dag den enda kvarvarande originalmedlemmen i gruppen – är återkomsten till konstmuseer en cirkel som sluts för bandet. Han berättar i en intervju i SvD 7 juli att Kraftwerks musik i början framfördes på gallerier, konstmuseer och studentklubbar.

– Det var de som först tog emot oss och lät oss framföra vår musik.

Det var under de många resorna längs autobahn, tusentals kilometer mellan hemstaden Dusseldorf och städer som Köln och Frankfurt då de bara hörde anglo-amerikansk pop eller klassisk tysk musik på radion, som de drömde om en framtid för Kraftwerk. Det blev låten, och plattan, "Autobahn".

– Vår sång var egentligen en vision om hur det skulle kunna vara. Vi fantiserade om att få höra Kraftwerk i radion! I tredje versen sjunger jag "Jetzt schalten wir das Radio an. Aus dem Lautsprecher klingt es dann: 'Wir fahr'n, fahr'n, fahr'n auf der Autobahn'" ("Nu slår vi på radion. Ur högtalaren ljuder det då: 'Vi åker, åker, åker på Autobahn'").

Nu har de svängt av autobahn, tillbaka till konstvärlden. I 3D.

ULF STOLT

HÖJD ÖVER VARJE MISSTANKE



ULF FRIGYES

Paul Frigyes.

Jan Guillou granskad

ATT SKRIVA EN bok om Jan Guillou var inte lätt. Men tvärtemot vad man kanske kan tro var det inte huvudpersonen själv som var besvärlig.

– Det är inte så att vi delar säng om nätterna, men han har varit professionell och tillmötesgående. Det var mycket kontrasterande mot alla varningar som jag fick innan jag satte i gång, säger Paul Frigyes, författaren till *Höjd över varje misstanke: en bok om Jan Guillou*.

51-årige Paul Frigyes beskriver skrivarbetet som en spännande och fantastisk resa även om det tog längre tid än vad han hade trott. Som underlag har över 130 intervjuer gjorts.

– Det har varit politiskt komplicerat, men inte partipolitiskt. Ämnet är känsligt och det är många som har talat om för mig vad och hur jag ska skriva. När det gäller Jan Guillou vet alla bäst.

Idén till Guillougranskningen kom under arbetet med en annan bok, *Nyhetsflås och tidsanda*. Det slog Paul Frigyes hur många löpsedlar Jan Guillou figurerat på sedan sjuttioalet.

– Hans hjärtefrågor, som den svenska neutraliteten, dyker ständigt upp. Senast i dag skrev en tidning om svenska försvarets samarbete med USA.

Paul Frigyes har granskat mediasamhället i över tio år och tänker fortsätta med det. Förhoppningen är att boken om Jan Guillou ska skapa en diskussion om förväntningarna som finns på medierna, men även revidera bilden av Jan Guillous gärningar, som den självbiografiska romanen *Ondskan* och historierna den omgärdas av.

– Det finns så mycket myter och berättelser om Guillou. Jag hoppas kunna ge en annan, mer rättvis, bild.

DAVID BOGERIUS

Ett annat Stockholm är möjligt

Jenny Wrangborg

Vad ska vi göra med varandra

★★★★ Poeten Jenny Wrangborg inleder sin diktsamling *Vad ska vi göra med varandra* med ett citat av debattören och författaren Nina Björk: »Längtan till någonting är också en längtan bort ifrån något».

Försättsbladet blir ett startskott för den vindlande dikten som skall komma, en försmak av den framåtriktade rörelse som präglar Jenny Wrangborgs säregna, ofta politiska, lyrik. För Jenny Wrangborg påpekar, liksom Nina Björk, att en annan värld är möjlig. Denna längtan efter något är också en längtan efter samhällsförändring.

Hon skriver: "Jag möter en vän nere på torget / vi går tysta över mörka gator / nu rullar bulldozers in mot välfärden i landet / där marknadsvärde ställs före människovärde / egennyttan före samhällsnytta / ruinerna av allt vi byggt upp / här tar oss bussen genom det Nya Sverige och / i tomrummet efter alternativen / hör vi rasisterna marschera in i riksdagen / det finns ingenting poetiskt i detta".

Jenny Wrangborg debuterade med den prisade diktsamlingen *Kallskänken* 2010, där hon, från kallskänken på ett fik, gestaltade ett arbetsliv där utsattheten ökar. Liksom i *Kallskänken* ligger tonvikten i Jenny Wrangborgs nya lyrik på det politiska.

BÖCKER & SPEL

Patrik Wirén

Revoltens Rörelsen Refused

★★★★ Få svenska rockband förtjänar en biografi lika mycket som Refused. Umeågruppen tog den amerikanska straight edge-kulturen (som bland annat innefattar avhållsamhet från kött, tobak och alkohol) och utvecklade den, liksom sin musik, så pass att bandet blev ledande i hela genren (hardcore).

När det internationella genombrottet låg på lut och videon till "New Noise" gick på högvarv lades bandet ner på grund av inre slitningar.

Journalisten Patrik Wirén berättar historien genom ett ambitiöst antal



JONAN MATHIASSEN

Men här finns också berättelser om kärlek, närhet och intimitet.

Bäst är hon dock när hon diktar om Stockholm, där människorna dras "som magneter till de stora T:na".

ALEXANDRA SUNDOQVIST



intervjuer, men 2012 års återföreningsturné över hela världen avhandlas lite väl snabbt.

DAVID BOGERIUS

Hufvudstaden

★★★★½ Den som bott längst tid i Stockholm börjar. Efter att ha tilldelats en gata att starta på och valt någon av speljäserna – Gunnar Asplund, Strindberg, Monica Zetterlund, Marias enmansorkester, Kenta Gustafsson eller Estrid Ericson –, kallade "flanörer", är det bara att slå tärningen och börja.

Spelet är som en enklare variant av Monopol och Trivial Pursuit. Med stram lokalanknytning.

Det finns frågekort och händelse-

kort och man ska samla fem gator i sin stadsdel. I skärgården står man över ett kast och njuter av utsikten. I Gamla stan gäller gamla regler och på Stureplan slår man tärning om vem som betalar taxin.

Frågekorten har fem kategorier: geografi, nu och då, kultur och nöje, sport och fritid samt blandat. Och det är frågorna som är behållningen – allmänbildande och smarta, lagom nördiga.

Och eftersom du läser detta i just den här tidningen vet du svaret på en av dem.

ULF STOLT



Sista dagen i Oscar Grants liv

Last Stop Fruitvale Station

★★★★ De flesta har säkert haft känslan av att årets sista dag har något både ödesmättat och hoppfullt över sig, då en ny start bara är några timmar, minuter eller sekunder bort.

Långfilmsdebuterande Ryan Coogler har blivit en skräll i filmvärlden med sitt drama *Last Stop Fruitvale Station*, om dödsskjutningen av Oscar Grant 1 januari 2009 i Oakland. Fallet fick enorm uppmärksamhet i USA, och i världen, då den svarte,

obeväpnade 22-åringen sköts av en polis.

Filmen inleds med mordet och sedan spolas tiden tillbaka ett dygn och vi följer Oscar under hans sista timmar i livet. När vi i publiken vet om hans öde blir varje handling, mening, blick och kram extremt laddad. Varje detalj – som en hund som körs på av en smitande bil och en blodig T-tröja – blir en symbol för det som komma skall.

Det är också ödets ironi att Oscar bestämmer sig för att lämna sitt

kriminella liv bakom sig på årets sista dag och försöka satsa på en laglig bana och sin lilla familj. Det överväld och den orättvisa han drabbas av känns därför dubbelt hårda, när han var så nära att vända.

Filmen har en dokumentär inramning vilket skapar realism, en realism som ibland får poetiska inslag. Men det är framför allt närvaron i skådespeleriet, regin och den både fina och tragiska berättelsen som sätter djupa spår.

HENRIK EMILSON

FILM

Bluebird

★★★★ I en vintrig, vindpinad amerikansk bruksort skapar en förrädd flyttfågel en fjärlseffekt. Dess närvaro utlöser en kedja av händelser och stora, ofta obekväma, frågor om lojalitet, liv och död börjar ställas.

Filmer kan vara mörka och bara jobbiga, men *Bluebird* lyfter verkligen tack vare sin balans. Här finns scener som ger andnöd, men som ändå andas liv. Det tyder på en skicklighet och ett mod hos filmmakarna – som kanske kommer ur de förutsättningar filmens svenska producent Erika Wasserman skapat.

HENRIK EMILSON

Perfect Mothers

★★ Australiska *Perfect Mothers* har en enda central fråga som antagligen kom till en vinstinn kväll när någon sa "tänk om...". I detta fall "tänk om två väninnor bli kära i respektive son, vad händer då?".

Filmen, fint plådad och bra spelad, utforskar de slitningar och spänningar som uppstår när vänskapsbanden övergår i kärlek och ett visst mått av svartsjuka. Men helheten känns för mycket som ett filmat experiment, och premissen faktiskt för otrolig, för att riktigt gripa tag och engagera hela vägen.

HENRIK EMILSON

Geniet från Flen

★★★★½ Döskallering och cigarrer, svartvita kopior i lådor, en dotter som saknadsin pappa, ett liv som passerat genom mellanformatets kvadrat. Nu är det en annan tid. Dokumentären *Geniet från Flen* tar sig så nära personen Hans Gedda den kan, men man är hela tiden medveten om att han, även utan sin egen kamera som alibi och filter mot verkligheten, drar en tydlig gräns för sig själv.

Hans personlighet är mest urskiljbar i hans egna bilder. Och få har tagit så fantastiska porträtt av andra för att finna konturerna av sig själv.

ULF STOLT

LÅNG MÖRK VÄG TILL FRIHET



Mandela: the Long Walk to Freedom.

Svart historia berättas på bio

FILM SPEGLAR OFTA det samhälle och den tidsanda som råder.

Under exempelvis senator McCarthy i femtiotalets USA skildrades kommunisthotet, bland annat symboliskt som invaderande aliens. Och under presidenterna Reagan och Bush formades den oövervinnlige actionhjälten, ofta gestaltad av Sylvester Stallone, Arnold Schwarzenegger eller Bruce Willis.

Det är därför inte konstigt att vi nu, nästan exakt ett år efter att Barack Obama svor presidenteden för andra gången, ser en mängd filmer om svartas historia och situation i Nordamerika. Förra året kom Quentin Tarantinos slavactiondrama *Django Unchained* om en fri svart man som tar sig an slaveriet. Tidigare i höst kom *The Butler*, om den svarte man som växte upp på bomullsplantagen och sedan blev betjänt åt sju presidenter i Vita huset. *Last Stop Fruitvale Station* – recenserar här bredvid – skildrar polisens döds-skjutning av en svart 22-åring i Oakland 2009. Aktuella *12 Years a Slave* berättar om en fri svart man i de norra delstaterna 1841, som sups ner och säljs som slav i Louisiana och återigen måste kämpa för sin frihet.

Men det är inte bara svartas situation i USA skildras. Snart kommer *Mandela: the Long Walk to Freedom* på bio, baserad på nyligen avlidne Nelson Mandelas långa liv och gärning.

I dagstidningen Chicago Tribune förklarar Todd Boyd, professor vid University of Southern California, som specialiserat sig på ras och populärkultur, att det inte finns en enda enkel förklaring till att filmerna kommer just nu, men att president Barack Obama självklart är en del.

– Landets första afroamerikanska president har synliggjort rasfrågan genom all kultur och ett ställe där vi ser det är i Hollywood, säger han. HENRIK EMILSON



HIMLAR ÖVER TOKYO

Nytt bokförlag på Södermalm

FÖR ETT DRYGT år sedan drog Erik Grundström och Johan Björkstedt upp klintlinjerna för förlaget – att dela med sig av de författarskap de själva inte kan vara utan, främst från Europa och Latinamerika – under en lunch på Muntergök på Östermalm.

Och 29 januari firar bokförlaget Sadura därför trippelt. Dels förlagets egen födelse, dels utgivningen av sina två första böcker – debuterande Emma Karinsdotter med romanen *Och himlarna ska falla himlarna ska falla när du rör vid mig*, och Yoko Tawada som för första gången ges ut i romanform på svenska med boken *Det nakna ögat*.

Yoko Tawada är sedan drygt trettio år bosatt i Tyskland och debuterade 1986. Hon har givit ut både prosa, lyrik och essäer och publicerat ett antal diktsamlingar och romaner och är flerfaldigt prisbelönt. 2005 tilldelades hon Goethe-medaljen.

Utmärkande för hennes författarskap är att hon ofta betraktar Tyskland som ett nytt, främmande land, vilket låter hennes läsare möta Europa och dess kulturella seder som för första gången.

Emma Karinsdotter har tidigare jobbat inom musikbranschen och arrangerat konserter, bokat band, varit turnéledare och spelat trummor i ett amerikanskt punkband. Hon är nu tjänstledig från sitt jobb som projektledare på Blixten & co och studerar skrivande på Skurups folkhögskola.

ULF STOLT

Lösning kryss #196

Se förra numrets vinnare på s.57.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Det våras för sanserifen

TYPER

VAR: HÖRSALEN, KUNGLIGA BIBLIOTEKET, HUMLEGÅRDEN.

VAD: TYPOGRAFISK FREDAG. DEN FÖRSTA AV ETT ANTAL TYPOGRAFISKA FREDAGAR

UNDER VINTERN/VÅREN, ARRANGERADE AV FÖRETAGET A4 SOM UNDER VINTERN OCH VÅREN KOMMER ATT PRESENTERA FÖREDRAG MED NÅGRA AV VÄRLDENS FRÄMSTA TYPTECKNARE.

TRADITIONEN MED TYPOGRAFISKA fredagar har legat nere under några år, berättar A4:s Pelle Andersson i sitt korta inledningsanförande. Men nu är ambitionen med nystarten att "orka hålla igång det den här gången" och under några typografiska fredagar framöver – bland annat 7 mars och 2 maj – kommer bokstäver i synnerhet och typsnitt i allmänhet att diskuteras.

– Vi kommer under våren att bjuda på föreläsningar från några av världens främsta typsnittstecknare.

I hörsalen är det inte ens halvtullt – jag räknar till 53 personer – men de som är där har inte ramlat in genom dörren på väg någon annanstans. Typsnitt är en smal och nischad aktivitet med strikt specialiserade utövare.

Könsfördelningen bland åhörarna glädjande tämligen fifty-fifty.

Första föredragshållaren Fritz Grögel från företaget Letters in Berlin – de specialiserar sig på handgjorda och digitalt producerade typsnitt – berättar om avhandlingen han skrev om skylttextning och sin resa till Paris.

Där han, inspirerad av handtexter skrivna direkt på skyltfönstren i Paris, förbluffades av mixen av handtextat och olika typer av typsnitt, något som inte fanns eller funnits i Tyskland.

– Tyskarna har alltid haft en fascination för sanserif-bokstäver. Med tydliga regler, men inte vad gäller skyltar.

Något han bland annat hittade på skyltarna i Paris var blandningar av exempelvis kursivt handskriftsliknande typsnitt på delar av skylten, men ett annat versalt typsnitt i exempelvis företagsnamnet.

Han berättar också om några tyska typsnittsgiganter från förra sekelskiftet. Som Friedrich Soennecken som uppfann en penna för att skriva rundschrift och var en förespråkare för blockschrift. Och Rudolf von Larisch, som uppfann ett typsnitt baserat på mellanrummen mellan bokstäverna och i bokstäverna, men mätte lite fel.

Men var de 1 100 objekt från Rudolf Blanckertz typografimuseum som efter andra världskriget införlivades med Gutenbergmuseets samlingar i Mainz tagit vägen, vet han inte.

– Samlingen innehåller grafik och handskrift från den första högkulturen till modern tid.

Efteråt är det bokförsäljning, dryck och mingel med bokstavstroga.

TEXT ULF STOLT FOTO MARC FEMENIA

FOTNOT: För info om nästa Typografisk fredag, se A4.se



Fritz Grögel och Pelle Andersson.

"Vi pratar om partiledarnas barndom"

FÖRRA ÅRET GJORDE han dokumentärprogrammet *Par i terapi* där tv-tittarna fick följa med in i terapirummet när han träffade par som brottades med sina relationer på olika sätt.

Under valåret 2014 är det partiledarna som öppnar sig för terapeuten Poul Perris i *Nyfiken på partiledaren*.

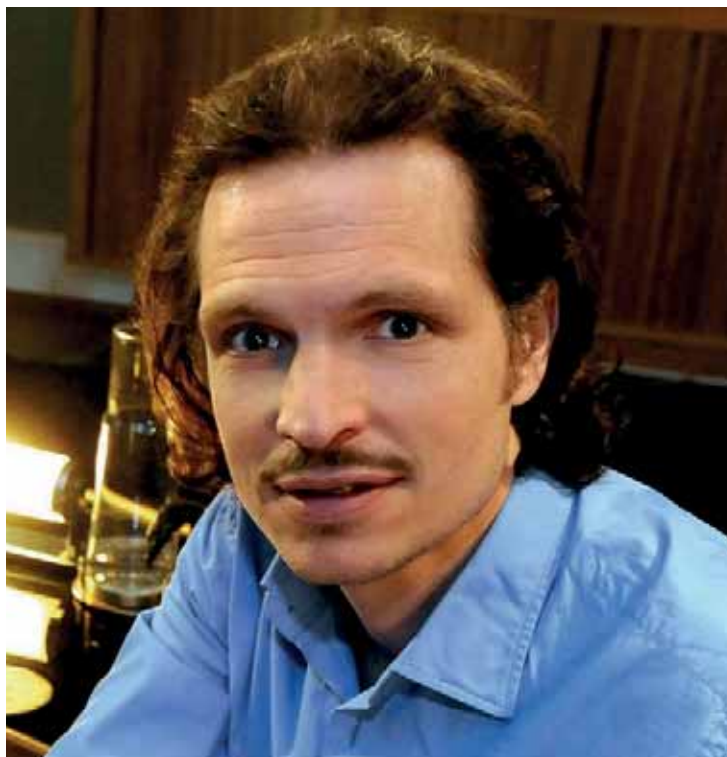
I åtta förinspelade entimmesprogram kommer varje partiledare att prata om sin uppväxt, sina vägval i livet, partiets ideologi och sin drivkraft som partiledare.

Var det svårt att få partiledarna att öppna sig?

– Det är ju åtta individer som delar med sig på olika sätt. Jag var öppen med min agenda om att jag var nyfiken på vad som varit och är deras drivkraft och hur de fått sina värderingar. Det är en bild av politikerna som inte kommer fram i den politiska debatten eller rymts i ett treminutersinslag i Aktuellt. För att kunna ta reda på det behövs ett samtal där de ges utrymme, dessutom krävs det ett respektfullt bemötande och tillit. Jag var tydlig med att det inte handlade om att "sätta dit dem" på nåt sätt.

Vad pratar ni om under samtalen?

– Vi pratar om deras barndom, familj, skola och kamrater när de växte upp. Vad som kommit att forma deras värderingar och vad som fick i gång deras politiska uppvaknande. Fokus är också att lyfta fram partiets ideologiska bas och människosyn



CARL-JOHAN SÖDERBY/T

och vilket samhälle deras parti strävar mot.

Vad är syftet med programmet?

– Att främja den demokratiska processen och att bredda den sakpolitiska debatten genom att lyfta fram partiernas grundläggande värderingar och ideologi. Förhoppningsvis ska det ge oss väljare en tydligare uppfattning om i vems händer vi lägger vår tillit i riksdagsvalet 2014.

Varför görs programmet just på SVT?

– SVT är en public service-kanal som bland annat har som syfte att främja demokratin. Och eftersom det är valår är det här ett sätt att visa mer än en sida av politiken.

Hur har det varit för dig att intervjua de åtta partiledarna?

– Det har varit spännande och

givande att få samtala med de yttersta företrädarna för våra politiska partier och att försöka förstå deras drivkrafter. De har varit förvånansvärt öppna och genuina. Flera av dem tog chansen att visa nya sidor av sig själva. Samtalen gav dem möjlighet att placera in sin politiska ambition i ett större sammanhang, vilket jag tror att de sällan får göra annars.

Fanns det nåt som var gemensamt för alla åtta partiledarna?

– Ja, att de, i alla fall från början, haft ett genuint engagemang och en politisk övertygelse.

GERD ERIKSSON

FOTNOT: Serien *Nyfiken på partiledaren* börjar sändas 19 januari och är starten för SVT:s valbevakning 2014.

FILMKLUBBEN FYLLER FEMTIO

Cinematket knackar gubbe

DEN 15 SEPTEMBER 1964

arrangerades Cinematkets första visning på ABF-huset på Sveavägen. Under dess 50-åriga historia har otaliga meter film rullat i projektorerna inför en trogen, filmälskande Stockholmspublik.

När Filmklubben, som Cinematket också kallas, öppnade fanns det få möjligheter att se äldre eller alternativ film på bio. Nu, å andra sidan, kan vi se nästan vilken film vi vill på dvd eller nätet. Trots att möjligheterna att se film i hemmet blivit fler, finns det fortfarande inget som slår att se en film på bio, på duk, ihop med andra.

Att Cinematket sedan samarbetar med musiker som ackompanjerar stumfilmer live på visningarna, ja, då är cineastycken total. Lova Hagerfors är Cinematkets chef och berättar om några höjdpunkter under jubileumsåret:

– Vi kommer under 2014 att ha med alla tidigare Cinematketschefer, från den allra första fram till min företrädare, löpande i programmet. De kommer att välja och presentera film. Det kommer bli några roliga nedslag i Cinematkets historia.

– Roligt är också att vi till jubileumsåret har beviljats pengar från Statens Musikverk för att anlita etablerade artister och musiker för att komponera, nytolka och framföra musik till stumfilm. Det planerar vi för nu och kommer att återkomma om mer i detalj i programbladet och på hemsidan.

HENRIK EMILSON

ZELDA AV LINA NEIDESTAM



Mönsterfräsare

Mick Born som tillsammans med Monica Born och Sander Aart startat företaget Superfront som gör luckor, handtag och fötter till Ikeas stommar.

Sander Aart, Mick Born och Monica Born.

BRILJANT

– Idén till Superfront fick jag och min fru Monica efter en dopfest hos ett par vänner. De

hade en stor lägenhet och hade specialbeställt luckor och bänkskivor av en hantverkare till sina Ikeaskåp. I samma veva hade jag precis avslutat ett inredningsjobb där jag mönsterfräste paneler, och vi bestämde oss för att utveckla och överföra den tanken till Ikeas skåpstommar. Vi insåg att vi behövde ha en snickare med och frågade Sandro Aart, som gjort inredningen till Acnes butiker.

– Innan vi bestämde oss för vilka mönster vi skulle satsa på provfräste vi flera hundra olika varianter. Det var viktigt att de kändes rätt estetiskt. De mönster som efterfrågas mest är Big Fish, Illusion och Harlequin. Produktnamnen är på engelska eftersom det helt enkelt låter bättre. Ett av våra handtag heter Holy Wafer, vilket i svensk översättning skulle vara Helig oblat.

– All vår tillverkning sker i Sverige, huvuddelen av den i Björbo i Dalarna. Vi startade försäljningen för knappt ett år sen, det var en intensiv uppstartsfas med ett års hårt arbete innan. Men när man jobbar med en idé man brinner för blir det ändå plus på energikontot i slutändan.

– Försäljningen har gått bra och intresset har varit stort. Även från Ikea. Vi förlänger livet på deras möbler. Dessutom får de nya kunder från "fina gatan" som inte tidigare har handlat på Ikea. Nu kan de få ett personligt designat hem till en lägre kostnad.

– Jag får alltid frågan vilket av våra mönster jag tycker bäst om. Det är svårt att svara på eftersom de är som mina bebisar. Just nu är det nog Blocks. I början av det här året kommer vi att lansera ett nytt ben och ett nytt handtag.

– Vi har inga av våra egna produkter hemma, skomakarens barn, du vet. Men vi skulle verkligen behöva göra om vårt slitna kök.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO **KERSTIN CARLSSON**

DÅTID STHLM

JANUARI 1914

DET RÅDER EN schism i Grafiska sällskapet. Det handlar om att träsnittsskärarna, som deltagit i Grafiska sällskapets utställningar och ombetts bli medlemmar, först inte velat bli det. Men sedan på ett möte "infunnit sig så talrikt" att de tagit över, valt ny styrelse och tvingat etsarna att gå ur föreningen.

I redovisningen av 1913 års statistiska uppgifter rörande förändringar i huvudstadsförsamlingarnas befolkningsförhållanden visas det att Katarina församling haft den största ökningen av antalet nyfödda – 1 145 personer. Minst antal döda i Finska församlingen, 22 personer. 213 äktenskap ingicks i Engelbrekts församling och antalet "genom döden upplösta äktenskap" uppgick i Maria församling till 241. 5 053 personer räknades som nyinflyttade i Johannes församling.

Förre kassören i Stockholms handelsbank, Otto Hebbe, kastar sig under tåget i tunneln mellan Liljeholmen och Älvsjö. Han hade 1910 befordrats till kassör men "redan efter två år emellertid drabbats af sinnessjukdom". Det är efter en permission från Långbro sjukhus på nyårsafton som han på hemväg från släktingar "tydligt drabbats av förtvivlan och sökt döden". I hans fickor finns avskedsbrev till vänner och släktingar.

På Södra teatern spelas tre nyårsrevyer, samtliga skrivna av Emil Norlander. De heter *Stockholmsflugor*, *Här ä inge knussel* och *Spratt, Skratt och Bratt i 2 afdelningar*. Enligt en recensent i DN innehåller revyerna "mest spratt och Bratt men minst skratt".

Efter en rad märkliga förgiftningar i den tyska byn Cholet skriver en framstående Berlinläkare "en intressant och läsvärd" uppsats om "Kvinnokroppen som bacillspäddare". Flera svenska tidningar återger delar av den och finner den intressant.

Riksbankens växelkurser är:



Folk köar för billig ost under första världskrigets kristider.

1 pund sterling – 17,98 kronor, 1 dollar – 8,76 kronor, 100 rubel – 191,73 kronor.

På Grand Hôtels matsal är det dagligen konsert till middagen "af det berömda ungerska zigenarekapellet Horvath Joska".

I SvD:s radannonser söker agronom R. Silfverhielm från Avesta billig men god inackordering på landet i en vacker men stilla trakt "för en 40-årig nervös man". Svar önskas med uppgift om pris och läge.

Doktor Sven Hedin och professor Henrik Schück inträder i Svenska Akademien.

Ölutmörare Johan Albert Hurman, arbetskarl Karl Gottfrid Karlsson-Rosén samt plåtslageriarbetare Karl Johan Alfred Johansson slår in glasrutan på Systembolagets spirituosa-

affär på Döbelnsgatan 40 och stjäla 14 liter kummin- och pomeransbrännin samt 11 liter konjak. Bytet är värt

Fleminggatan 11, och Emil Lindqvist, Hornsgatan 186, jourhavande fältskärer.

FÖRRE KASSÖREN I STOCKHOLMS HANDELSBANK, OTTO HEBBE, KASTAR SIG UNDER TÅGET

50 kronor. De tas samma eftermiddag hemma hos Hurman medan de smakar på konjaken.

En prima, blå cheviotkostym kostar 39,50 kronor.

Signaturen "Old boy" annonserar i DN och vill ha "massage enligt dansk metod".

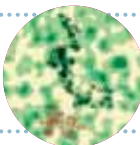
4 september är Emil Nilsson,

En damväska i silver tappas bort mellan Brunkebergstorg och Grand Hôtel. Väskan innehåller en silverportmonnä, en sköldpaddskniv i fodral, två dörrnycklar och en notisbok. Upphittaren "torde mot god ersättning återlämna väskan till portieren, Grand Hotel".

ULF STOLT

JAN

2013 Upptäckten av Huga-Igg, den största kända strukturen i det observerbara universum, tillkännages av forskare vid University of Central Lancashire.



1950 Den rekommenderade minimilönen i USA höjs från 40 till 75 cent i timmen.

1776 Den 7 januari spelar grevinnan Caroline Lewenhaupt, framstående medlem i hovets amatörteater, rollen som grevinnan mot Gustav III som översten i *La gageuse*.

"I dag var första gången jag köpte med kort"

Var har du varit?

– På gymmet och tränat och nu är jag på väg hem. Då passade jag på att slinka ner här i tunnelbanan och köpa tidningen. Jag har handlat av samma säljare i över tio år och vi blir glada när vi ser varandra. Tidigare när jag bodde i Djursholm kunde jag ta tunnelbanan in bara för att köpa tidningen just här.

Betalar du ofta tidningen med kort?

– Nej, i dag var första gången jag gjorde det.

UTANFÖR T-JARLEN VID ÖSTERMALMS-TORG, KL. 14.15
NAMN: Britt-Marie Melbi
BOR: Vasastan
ÅLDER: "Skriv 50 plus", säger hon med ett skratt.

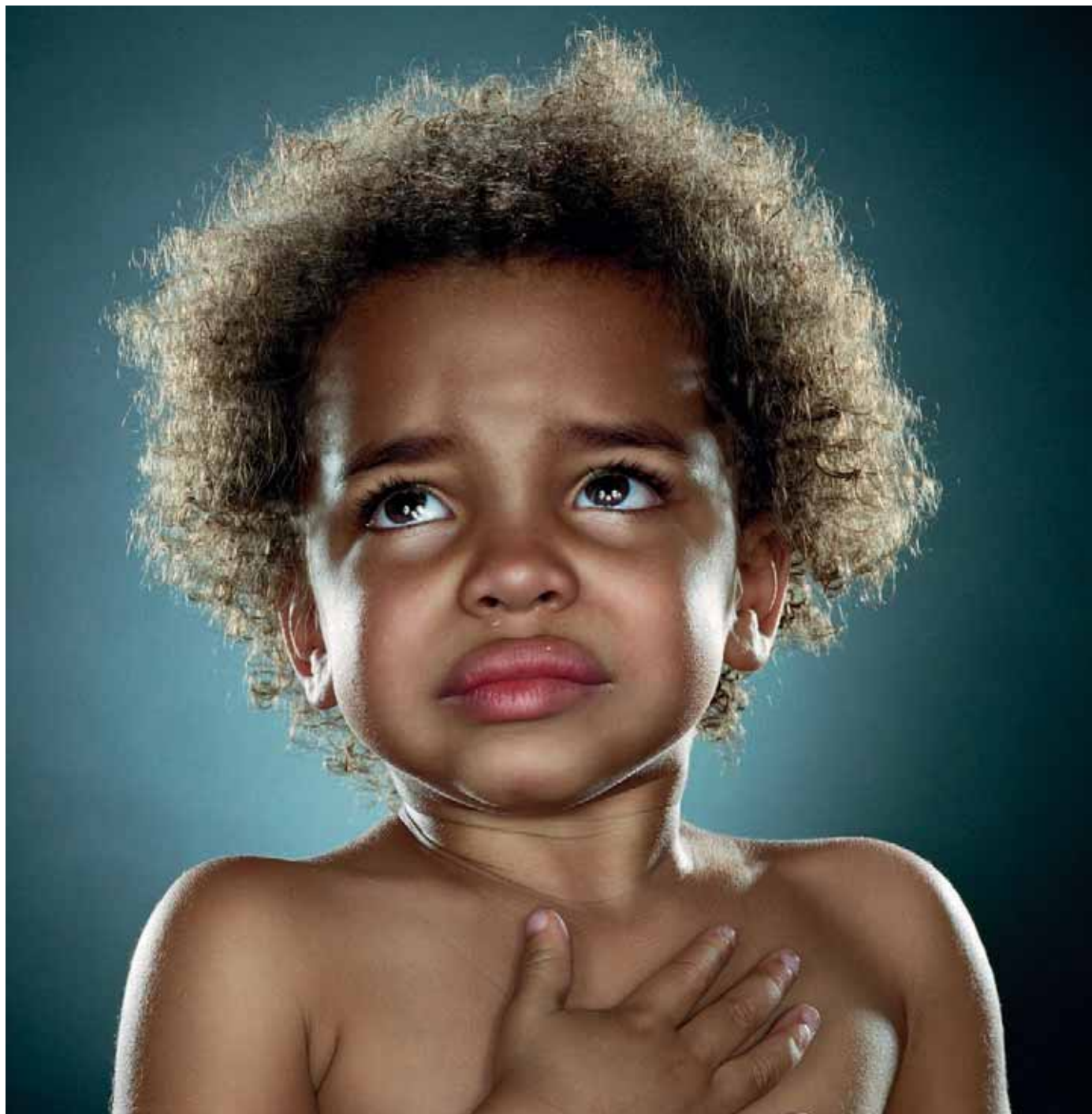
Det är bra att det är möjligt, men jag tycker att det är bättre att betala med en hundralapp eftersom jag gärna vill ge 50 kronor extra i kontanter till säljaren.

Vilka delar av tidningen läser du helst?

– Jag läser allt i tidningen. Den är modern och känns alltid aktuell. Dessutom brukar jag berätta för mina

vänner om innehållet i en kul eller intressant artikel.

TEXT GERD ERIKSSON FOTO ANNA-KARIN NILSSON



Jill Greenberg

Works 2001–2011

Med fotografier på gråtande barn ville Greenberg skapa en dialog om Bushadministrationen och de fundamentalistiska kristna grupper, som fick allt mer inflytande i det amerikanska samhället. Barnen symboliserar den hjälplöshet som hon kände för den dåvarande politiska och sociala situationen.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet söndag–onsdag 9–21, torsdag–lördag 9–23



Fotografiska

HUVUDPARTNERS

LUMIX

SAMSUNG

PARTNERS

Clear Channel

Audi

LINDAHL

accenture

STADSGÅRDEN

EY
Building a better
working world



Elliott Erwitt

100 + 1

Erwitt har fotograferat i närmare 65 år och för honom är fotografi inget mysterium. Det handlar om att se sig omkring. Att vara uppmärksam. Att bry sig om vad som händer i världen. För motiven finns överallt omkring oss.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet söndag-onsdag 9-21, torsdag-lördag 9-23



Fotografiska

HUVUDPARTNERS

LUMIX

SAMSUNG

PARTNERS

Clear Channel

Audi

LINDAHL

accenture

STADSGÅRDEN

EY
Building a better
working world